Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā

Bērniem draudzīga tiesu sistēma ir tiesu sistēma, kas garantē visu bērnu tiesību ievērošanu un efektīvu īstenošanu visaugstākajā sasniedzamajā līmenī.

Aptuveni 19 % ES iedzīvotāju (95 miljoni) ir jaunāki par 18 gadiem. Nepilngadīgie var tikt tieši vai netieši iesaistīti dalībvalstu tiesu sistēmās vairākos veidos, piemēram, ja viņi izdara noziedzīgus nodarījumus, ja viņi ir nozieguma liecinieki vai cietušie, ja viņi lūdz patvērumu, ja uz viņiem attiecas adopcijas process vai ja viņu vecāki strīdas par aizgādību.

Tiesvedība var būtiski ietekmēt nepilngadīgo dzīvi, un bērniem draudzīgas reakcijas trūkums var radīt viņu tiesību ierobežojumus vai pārkāpumus. Turklāt, ja valstu tiesu sistēmās trūkst bērniem draudzīgu procedūru un prakses, visneaizsargātākie bērni (piemēram, bērni ar invaliditāti vai bērni migranti) saskaras ar īpašiem šķēršļiem savu tiesību izmantošanā.

Tiesības uz tiesu pieejamību ir jāgarantē visiem nepilngadīgajiem. Turklāt jebkurā bērnu saskares punktā ar tiesu sistēmu pret viņiem jāizturas, ievērojot viņu vecumu, īpašās vajadzības, briedumu un izpratnes līmeni un ņemot vērā jebkādas saziņas grūtības, kas viņiem var rasties.

Ir vajadzīga skaidrāka informācija par personām un procedūrām saistībā ar tiesvedībām, kuras skar nepilngadīgos, kā arī īpašs pārskats, kas nodrošina nepilngadīgo tiesību ievērošanu. Šajā sakarā ir noteiktas divas kategorijas: **bērni kā tiesvedībā iesaistītas personas** un **īpašas procedūras**, kas ieviestas ES valstīs, atkarībā no tiesību jomas.

Pirmajā kategorijā tiktu apvienoti vispārīgi elementi, kas saistīti ar bērna personiskajām spējām, piemēram, kriminālatbildību vai civiltiesisko atbildību, piekļuvi juridiskajai palīdzībai, saistību ar skolu/izglītību, lēmumu pieņemšanu attiecībā uz veselības aprūpi, specializētajām tiesām/iestādēm vai finansiālo atbalstu tiesvedībā.

Otrās kategorijas mērķis ir apkopot informāciju par to, kā pret nepilngadīgajiem izturas tiesvedības kontekstā, un par kriminālprocesu, civilprocesu un administratīvo procedūru īpašajām iezīmēm dalībvalstīs.

Lapa atjaunināta: 21/09/2020

Šo lapu uztur Eiropas Komisija. Informācija šajā tīmekļa vietnē nav uzskatāma par Eiropas Komisijas oficiālo nostāju. Komisija neuzņemas nekādu atbildību vai saistības attiecībā uz informāciju vai datiem, kas ietverti vai izmantoti šajā dokumentā. Autortiesību noteikumus Eiropas tīmekļa vietnēs lūdzu skatīt juridiskajā paziņojumā.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Bulgārija

1. Bērna tiesībspēja un rīcībspēja

Bulgārijā minimālais vecums, no kura iestājas krimināltatbildība, ir 14 gadi. Visās lietās minimālais vecums, kuru sasniedzot, prasītājs var patstāvīgi celt prasību tiesā, ir 14 gadi.

2. Pielāgota tiesas procesa pieejamība

Vispārējās tiesas nav specializējušās bērnu justīcijas jomā. Tiesās, kur darbinieku skaits ir pietiekams, lai garantētu lietu sadali pēc nejaušības principa, tiesneši ir novirzīti civillietu un krimināllietu departamentos un izskata tikai attiecīgās lietas. Departamentus var izveidot apgabaltiesās un rajona tiesās, un tiesnešu novirzīšana uz tiem notiek pēc tiesas administratīvā vadītāja ieskatiem.

Bulgārijas tiesību aktos ir sniegta “bērna” juridiskā definīcija. Lai iestātos krimināltatbildība, personai ir jābūt sasniegušai minimālo vecumu, turklāt pastāv īpaši noteikumi, kas reglamentē sodu uzlikšanu nepilngadīgajiem. Bērnu aizsardzības likuma izpratnē “bērns ir jebkura fiziska persona, kas nav sasniegusi 18 gadu vecumu”.

Nepilngadīgos iedala divās grupās — vecumā no 14 līdz 16 gadiem un vecumā no 16 līdz 18 gadiem. Salīdzinājumā ar pieaugušo krimināltatbildību viņu krimināltatbildība tiek mazināta, turklāt vecuma grupā no 16 līdz 18 gadiem mazinājuma pakāpe ir zemāka.

Nepilngadīgajiem, kas sasnieguši 16 gadu vecumu, var iestāties administratīvā atbildība saskaņā ar Administratīvo pārkāpumu un sodu likumu un īpašiem aktiem, piemēram, Dekrētu par nepilngadīgo huligānisma apkarošanu.

3. Daudzdisciplīnu aspekti

Visām attiecīgajām organizācijām ir jākoordinē savas darbības, lai varētu visaptveroši novērtētu bērnus. Bērnu aizsardzības likums reglamentē šādu bērnu aizsardzības struktūru kompetences: Bērnu aizsardzības valsts aģentūra, Sociālās palīdzības direktorāti vietējā līmenī, darba un sociālās politikas ministrs, iekšlietu ministrs, izglītības un zinātnes ministrs, tieslietu ministrs, ārlietu ministrs, kultūras ministrs, veselības aprūpes ministrs un pašvaldību mēri.

4. Speciālistu apmācība

Profesionāļiem, kas ir iesaistīti tiesas procesā, ir jābūt kvalificētiem un īpaši pieredzējušiem, jo īpaši tādā jomā kā darbs ar bērniem. Nav noteiktas juridiskās apmācības prasības, bet gandrīz visi speciālisti ir piedalījušies kvalifikācijas kursos un mācībās, kas viņiem nodrošina īpašas prasmes.

No otras puses, sociālie darbinieki un policisti piedalās dažādos pētījumos, semināros un sanāksmēs, ko rīko valsts iestādes, NVO u. c. Sociālās palīdzības aģentūra kā galvenā valsts iestāde, kas ir atbildīga par bērnu aizsardzības politikas īstenošanu, vietējā līmenī organizē daudzas apmācības, lai uzlabotu savu ierēdņu jeb sociālo darbinieku kvalifikāciju.

5. Bērna intereses

Saskaņā ar Bērnu aizsardzības likumu bērna interešu nodrošināšana ir viens no galvenajiem aizsardzības principiem. Galvenais princips bērnu iesaistīšanai tiesvedībā ir bērna intereses. Valsts tiesību akti dod bērniem iespēju iesaistīties proaktīvi, paust viedokli un piedalīties lēmumu pieņemšanā.

6. Tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība

Bērnu aizsardzības likumā noteikts, ka bērnam ir tiesības uz juridisko palīdzību un pārsūdzību visās tiesvedībās, kas skar bērna tiesības vai intereses. Bērni bez tiesībspējas un rīcībspējas var iesniegt sūdzības un pārsūdzības ar vecāku vai likumīgo pārstāvju starpniecību, kuri bērnu vārdā īsteno viņu tiesības. Tiesību akti sniedz šiem pārstāvjiem iespēju pieņemt lēmumus, ievērojot bērna intereses. Ja cietušais ir bērns, kurš nolemj neprasīt krimināltvajāšanu, prokurors var to darīt bērna vārdā, uzsākot pirmstiesas procesu.

Nav īpašu noteikumu par juridisko palīdzību bērniem. Piemēro Juridiskās palīdzības likuma vispārējos noteikumus.

7. Turpmākās norises

Tieslietu ministrija, piedaloties plašam ieinteresēto personu lokam, izstrādāja jaunu *Likumu par atkāpšanos no nepilngadīgo krimināltvajāšanas un disciplināro pasākumu piemērošanu viņiem.* Likumprojekta mērķis ir veicināt nepilngadīgo likumpārkāpēju likumpaklausīgu uzvedību un nodrošināt atbalstu viņu integrācijai sabiedrībā, piemērojot disciplinārus pasākumus, un viņu iekļaušanai atbilstošās izglītības programmās. Saskaņā ar starptautiskajiem standartiem un paraugpraksi likumprojekts reglamentē jauno pasākumu sistēmu, lai novērstu to, ka nepilngadīgie ar pretlikumīgu uzvedību izdara sekundārus un atkārtotus noziedzīgus nodarījumus.

Būtisks ierosināto tiesību aktu grozījumu elements ir paredzētā iespēja izmantot mediāciju. Tas ļaus ieviest atjaunojošo justīciju, atkāpjoties no nepilngadīgo kriminālvajāšanas, lai panāktu pretlikumīgās rīcības radītā kaitējuma novēršanu un pēc iespējas atjaunotu attiecības starp likumpārkāpēju, cietušo un sabiedrību.

8. Ģimenes dzīve

Bulgārijas tiesību akti par adopciju tika pārskatīti pēc tam, kad tika ratificēta Konvencija par bērnu aizsardzību un sadarbību starpvalstu adopcijas jautājumos (Hāgas konvencija). Ar grozījumiem adopcijas un adoptētāju ierakstīšanu īpašajos reģistros ieviesa kā nosacījumu pilnīgas adopcijas atzīšanai. Kā izņēmums no šā noteikuma tika paredzēta attiecībā uz laulātā bērna adopciju un mazbērna adopciju, ko veic vectēvs un vecāmāte.

Saskaņā ar Bulgārijas tiesību aktiem adopcija var būt "pilnīga" vai "vienkārša".

Pilnīgas adopcijas gadījumā starp adoptēto bērnu un viņa pēcnācējiem, no vienas puses, un adoptētāju un viņa radiniekiem, no otras puses, rodas tiesības un pienākumi, kādi pastāv starp radiniekiem pēc izcelsmes, un tiek izbeigtas tiesības un pienākumi starp adoptēto bērnu un viņa pēcnācējiem pret viņa radiniekiem pēc izcelsmes.

Vienkāršas adopcijas gadījumā tiesības un pienākumi, kādi pastāv starp radiniekiem pēc izcelsmes, ir tikai starp adoptēto bērnu un viņa pēcnācējiem, no vienas puses, un adoptētāju, no otras puses, un tiek saglabātas tiesības un pienākumi starp adoptēto bērnu un viņa pēcnācējiem pret viņa radiniekiem pēc izcelsmes. Vecāku tiesības un pienākumi tiek nodoti adoptētājam.

Bērniem draudzīga justīcija Bulgārijā (324 Kb) en

Lapa atjaunināta: 05/10/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Dānija

1. Bērna tiesībspēja un rīcībspēja

Dānijā minimālais vecums, kuru sasniedzot, prasītājs var patstāvīgi ierosināt prasību tiesā, ir 18 gadi.

2. Pielāgota tiesas procesa pieejamība

Krimināllietās nav specializētu iestāžu, kuru darbs saistīts ar bērniem, kas ir cietušie un liecinieki. Ar šādiem bērniem strādā parastā policija, prokuratūra un tiesas dienesti.

Dānijā civiltiesībās nav specializētu iestāžu, kuru darbs saistīts ar bērniem civilprocesos.

Saskaņā ar vispārpieņemto praksi Dānijas tiesību sistēmas pamatā ir pieņēmums, ka tiesneši un tiesu izpildītāji ir "vispārējie speciālisti". Tādējādi tiesas procesos, kas saistīti ar bērniem, netiek iesaistīti specializēti tiesneši vai tiesu izpildītāji.

Tiesām ir vispārējs pienākums ikvienu lietu izskatīt nepieciešamajā ātrumā.

Dānijas valdība 2013. gadā nolēma pastiprināt bērnu un jauniešu aizsardzību pret ļaunprātīgu rīcību. Gadījumos, kad ir jāpieņem, ka bērnam vai jaunietim ir vajadzīgs īpašs atbalsts, municipālā padome nodrošina konkrētā bērna vai jaunieša apstākļu izvērtēšanu.

Kriminālprocesā nav specializētu iestāžu, kuru darbs saistīts ar bērniem, kas ir cietušie un liecinieki.

Dānijā nepavadītus nepilngadīgos uzskata par īpaši neaizsargātu grupu, un ir izstrādātas pamatnostādnes viņu pieteikumu apstrādei.

Prasītājus, kas ir bērni, civilprocesā pārstāv viņu vecāki vai aizbildņi, jo bērniem nav procesuālās tiesībspējas un rīcībspējas. Bērniem, kurus civiltiesa uzaicina kā lieciniekus, nav tiesību prasīt bezmaksas advokāta pārstāvību.

3. Daudzdisciplīnu aspekti

Dānijas valdība 2013. gadā piešķīra finansējumu iniciatīvām, kuru mērķis ir pastiprināt bērnu un jauniešu aizsardzību pret ļaunprātīgu rīcību. Viena no šādām iniciatīvām bija piecu īpašu "bērnu māju" izveide, aptverot visas Dānijas pašvaldības.

Ir izveidots sadarbības mehānisms sadarbības uzlabošanai īpaši konfliktējošās lietās starp Reģionālo valsts pārvaldi un pašvaldībām.

4. Speciālistu apmācība

Tiesnešu vietnieki piedalās vairākos obligātās pamatapmācības kursos. Šādos kursos cita starpā apmāca par aizbildnības lietu izskatīšanu.

Attiecībā uz tiesnešiem šis temats pēc vajadzības parasti tiek iekļauts apmācības kursos un semināros.

Obligātās apmācības prasības nepiemēro advokātiem, kuri pārstāv bērnus civillietās, kriminālietās vai administratīvajās lietās.

Ģenerālprokurors piedāvā semināru, kas ir daļa no papildapmācības prokuroriem, kuriem tiesas procesa laikā ir saskarsme ar bērniem.

Dānijas valdība pastāvīgi atbalsta pašvaldības to darbā, lai sniegtu visatbilstošākos pakalpojumus neaizsargātiem bērniem, jauniešiem un viņu ģimenēm. Tāpēc ir piešķirts ikgadējs finansējums pašvaldību sociālo darbinieku tālākizglītībai.

5. Bērna intereses

Saskaņā ar Dānijas Likumu par sociālajiem pakalpojumiem pašvaldībai ir pienākums sniegt bērnam vajadzīgo atbalstu atbilstoši bērna interesēm. Tas nozīmē, ka atbalsts jāpielāgo bērna konkrētajai situācijai un vajadzībām, un tam jābūt sniegtam agrīni un pastāvīgi, lai, ciktāl iespējams, jebkādas problēmas varētu atrisināt bērna mājās vai viņam ierastajā vidē. Turklāt atbalstam jābūt balstītam uz paša bērna resursiem.

6. Lēmumu uzraudzība un izpilde tiesas procesos, kuros iesaistīti bērni

Kriminālprocesā attiecībā uz cietušo, kad policijai tiek ziņots par iespējamu noziedzīgu nodarījumu, tai ir vispārējs pienākums sniegt cietušajam norādījumus un informāciju, cita starpā par tiesībām saņemt tiesisko palīdzību.

To civilspriedumu izpildi, kuri saistīti ar bērniem kā prasītājiem, panāk tiesu izpildītāju iestādes saskaņā ar parastajiem izpildes noteikumiem. Tas nozīmē, ka bērni, kuri ir prasītāji un kuriem nav procesuālās tiesībspējas un rīcībspējas, ir jāpārstāv viņu vecākiem vai aizbildņiem, kuri īsteno bērna–prasītāja tiesības.

Ģimenes tiesību lietās to spriedumu izpildi, kuri attiecas uz bērna aizbildnību un dzīvesvietu, panāk tiesu izpildītāju iestādes. Izpilde nevar notikt, ja bērna garīgā un fiziskā veselība ir nopietni apdraudēta.

7. Tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība

Kriminaltiesībās, kad policijai tiek ziņots par iespējamu noziedzīgu nodarījumu, tai ir vispārējs pienākums sniegt cietušajam norādījumus un informāciju, cita starpā par tiesībām saņemt tiesisko palīdzību un informāciju par sūdzību iesniegšanu. Kriminālprocesa laikā var izskatīt prasības par kompensāciju.

Bērnam var būt prasītāja statuss, tomēr, tā kā viņam nav procesuālās tiesībspējas un rīcībspējas, viņš nevar savā vārdā neatkarīgi ierosināt lietu vietējās tiesās.

Bērnam var būt atbildētāja statuss, tomēr visas procesuālās darbības jāveic bērna vecākiem vai aizbildņiem bērna vārdā.

Ikvienam, tostarp bērniem, ir pienākums liecināt tiesas procesā, ja viņi tiek uzaicināti ierasties tiesā kā lieciniekī. Nav vajadzīga vecāka/aizbildņa piekrišana, lai bērns varētu piedalīties tiesas procesā kā liecinieks.

Bērniem civilprocesā var būt gan prasītāja, gan atbildētāja statuss. Bērniem parasti nav procesuālās tiesībspējas un rīcībspējas, tāpēc viņu vecāki vai aizbildņi īsteno viņu kā prasītāju vai atbildētāju tiesības, tostarp tiesības iesniegt pārsūdzību.

8. Ģimenes dzīve

Pirms tiek piešķirts iespējamo adoptētāju statuss, Apvienotās padomes sekretariāts veic pieteikuma iesniedzēju pamatīgu izvērtēšanu. Izvērtēšanas rezultātus iesniedz Apvienotajai padomei, kas, pamatojoties uz izvērtējumu, izlemj, vai pieteikuma iesniedzējus var apstiprināt par iespējamiem adoptētājiem.
Dānijas 2015. gada Adopcijas likums pieļauj tikai pilnīgu adopciju. Patlaban Dānijas *AAB* sadarbojas tikai ar izcelsmes valstīm, kuru tiesību akti pieļauj pilnīgu adopciju.
Attiecībā uz vietējo adopciju Dānijas Adopcijas likums nosaka, ka, ja bērns ir vecāks par 12 gadiem, ir vajadzīga viņa piekrišana adopcijai.
Ja bērns ir jaunāks par 12 gadiem un ja to atļauj bērna briedums un lietas būtība, valsts pārvaldei ir jāsniedz informācija par bērna attieksmi pret adopciju.
Par tiesību aktiem, kas attiecas uz adopciju, atbild sociālo lietu un iekšlietu ministrs.

Bērniem draudzīga justīcija Dānijā(499 Kb) (499 Kb) en

Lapa atjaunināta: 30/07/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Igaunija

1. Bērna tiesībspēja un rīcībspēja

Saskaņā ar Civilkodeksa likuma Vispārējo daļu visām personām ir pasīva tiesībspēja un rīcībspēja. Personām, kuras ir jaunākas par 18 gadiem, ir ierobežota aktīvā tiesībspēja un rīcībspēja. Tiesa var paplašināt ierobežoto aktīvo tiesībspēju un rīcībspēju bērniem, kuri ir 15 gadus veci un vecāki, ja tas ir bērna interesēs un ja to ļauj bērna attīstības līmenis. Igaunijā minimālais vecums, kuru sasniedzot, prasītājs var patstāvīgi celt prasību tiesā, ir 15 gadi.

2. Pielāgota tiesas procesa pieejamība

Attiecībā uz tiesu sistēmām sk. attiecīgo e-tiesiskuma portāla lapu.
Ar bērniem, kuri nav sasnieguši minimālo vecumu, no kura iestājas kriminālatbildība (14 gadi) un kuri izdarījuši noziedzīgus nodarījumus, strādā jauniešu lietu komitejas. Komiteju lēmumus vispirms izskata apriņķu gubernatori, bet vēlākas apelācijas administratīvajā tiesvedībā izskata administratīvās tiesas. Ir iespējams iesniegt pieteikumu par atbilstošu pasākumu, ja lieta tiesā atrodas deviņus mēnešus vai ilgāk un tiesa pamatotu iemeslu dēļ vēl nav veikusi kādu nepieciešamu procedūru. Arī tad, ja tiesas sēde bez pušu piekrišanas tiek atlikta uz laiku, kas pārsniedz trīs mēnešus, puses var pārsūdzēt attiecīgo lēmumu. Ir īpaši noteikumi, kas reglamentē pagaidu pasākumus, kurus tiesa var noteikt, lai pasargātu bērnu no kaitējuma un nodrošinātu prasību, un likums paredz izņēmumu attiecībā uz bērnu ar īpašām vajadzībām uzklausīšanu.

3. Daudzdisciplīnu aspekti

Bērnu aizsardzību organizē republikas valdība, Bērnu aizsardzības padome, Sociālo lietu ministrija, Sociālās apdrošināšanas padome, apriņķu gubernatori un pašvaldības, pamatojoties uz Bērnu aizsardzības likumā paredzētajām funkcijām.

4. Speciālistu apmācība

Tiesnešu apmācību organizē Tiesnešu apmācības padome, kas darbojas Augstākās tiesas pakļautībā saskaņā ar Igaunijas Tiesu likumu. Igaunijas Advokātu asociācija ir Eiropas Advokātu asociācijas biedre un ar tās starpniecību sazinās ar citām dalībvalstīm par apmācību.

5. Bērna intereses

Daudzos tiesību aktos ir atsauce uz bērna interesēm. Bērnu aizsardzības likumā (21. pantā) ir noteikts pienākums izvirzīt par galveno apsvērumu bērna intereses.

6. Lēmumu uzraudzība un izpilde tiesas procesos, kuros iesaistīti bērni

Tā kā bērniem nav aktīvas procesuālās tiesībspējas un rīcībspējas, tiesa viņus personīgi neinformē par spriedumu un tā izpildi. Tiklīdz spriedums kļūst izpildāms, bērna likumīgais pārstāvis var iesniegt tiesu izpildītājam pieteikumu par izpildi. Uzskata, ka pienākums paziņot bērnam informāciju par izpildes procedūru ir viņa likumīgajam pārstāvim.

7. Tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība

Igaunijā civilprocesā iesaistītus bērnus pārstāv viņu likumīgie pārstāvji, par kuriem tiek prezumēts, ka viņi darbojas bērnu interesēs. Tāpēc principā bērnu likumīgie pārstāvji var iesniegt tiesā pieteikumus un apelācijas sūdzības pārstāvēto bērnu vārdā un bez viņu piekrišanas. Tomēr no tiesību aktiem izriet, ka arī bērns patstāvīgi var iesniegt pieteikumu/apelācijas sūdzību tiesā. Šādos gadījumos tiek gaidīts, ka bērnam nekavējoties pievienosies viņa likumīgais pārstāvis. Ģimenes lietās, ko ierosina ar lūgumrakstu, bērnam, kurš ir 14 gadus vecs vai vecāks un kuram ir pietiekama izpratne par procedūru, ir tiesības pārsūdzēt tiesas nolēmumus bez viņa likumīgā pārstāvja pārstāvības.

8. Adopcijas procedūra, ieskaitot starptautisko adopciju

Persona, kura vēlas adoptēt, iesniedz adopcijas pieteikumu apriņķa pārvaldei. Ja apriņķa pārvalde uzskata, ka adopcijas nosacījumi ir izpildīti, persona, kura vēlas adoptēt, iesniedz adopcijas pieteikumu tiesai. Adopcijas pieteikumu iesniedz adoptētā bērna dzīvesvietas tiesai. Ja adoptētāja vai adoptētā bērna dzīvesvieta nav Igaunijā, tiesa nelemj par adopciju, kamēr nav saņemta piekrišana no Starptautisko adopcijas lietu komitejas, kas izveidota Igaunijas Republikas Sociālo lietu ministrijā. Bērnu, kurš ir vismaz 10 gadus vecs, drīkst adoptēt tikai ar viņa piekrišanu.

Bērniem draudzīga justīcija Igaunijā (469 Kb) en

Lapa atjaunināta: 31/07/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Grieķija

1. Bērna tiesībspēja un rīcībspēja

Grieķijā minimālais vecums, no kura iestājas kriminālatbildība, ir 15 gadi. Bērnam vecumā no 12 līdz 15 gadiem, kurš izdarījis noziedzīgu nodarījumu, ir tiesības iesniegt sūdzību par administratīvu lēmumu; bērnam sasniedzot 17 gadu vecumu, šīs tiesības var īstenot tikai viņš.
Minimālais vecums, no kura prasītājs var patstāvīgi ierosināt lietu tiesā, ir 15 gadi nodarbinātības lietās, 18 gadi patvēruma, migrācijas, administratīvo sodu un veselības lietās, 12 gadi adopcijas izbeigšanas lietās, 16 gadi bezstrīdus procedūrās un 18 gadi visās pārējās lietās, ja vien bērns nav atzīts par tādu, kuram ir ierobežota procesuālā rīcībspēja.

2. Pielāgota tiesas procesa pieejamība

Grieķijā ikvienā pirmās instances tiesā un ikvienā apelācijas tiesā ir nepilngadīgo krimināllietu tiesnesis, nepilngadīgo lietu izmeklēšanas tiesnesis un nepilngadīgo lietu prokurors, kas ir specializējušies krimināllietās, kurās iesaistīti nepilngadīgie. Jauniešu lietu tiesa, kuras sastāvā ir nepilngadīgo lietu krimināltiesneši, izskata lietas, kas saistītas ar nepilngadīgiem likumpārkāpējiem.

Nepilngadīgo tiesības aizsargā arī nepilngadīgo aizsardzības biedrības, kuras izveidotas katrā pirmās instances tiesā un kuru darbinieku vidū ir tiesneši, prokurori, sociologi, pedagogi u. c. speciālisti.
Ikvienā pirmās instances tiesā un dažās apelācijas tiesās ir specializētas ģimenes lietu tiesnešu palātas. Minētie tiesneši ir specializējušies ģimenes tiesībās, proti, viņi izskata tikai ģimenes tiesību lietas, piedaloties tiesas prāvās kā civillietu tiesneši. Šie pienākumi tiek uzticēti uz laiku no diviem līdz četriem gadiem.
Administratīvajās tiesībās nav īpašu noteikumu vai iestāžu attiecībā uz ģimenes tiesībām un nepilngadīgajiem.

3. Daudzdisciplīnu aspekti

Sociālie dienesti un ģimenes lietu tiesas cieši savstarpēji sadarbojas ikvienā posmā. Tiek sagatavoti ziņojumi tiesnešiem un rīkotas sesijas ar psihologu piedalīšanos, lai lieta nonāku pie tiesneša pietiekami labi sagatavota. Vajadzības gadījumā tiesnesis vienmēr var pieprasīt, lai bērnu un/vai viņa vecākus īpaši izvērtē speciālists, rūpīgi izvērtējot dzīves apstākļus un ģimenes vidi.

4. Speciālistu apmācība

Tiesnešu kvalifikācijas pamatapmācībā ģimenes tiesības nav atsevišķi izdalītas no citām tiesību jomām. Tomēr ģimenes tiesības ir iekļautas tālākapmācībā, ko organizē tādas struktūras kā Valsts tiesnešu skola, Tieslietu ministrija, advokātu asociācijas, akadēmiķi u. c. Tiesneši un prokurori, kuri specializējušies šajā jomā, ir aicināti piedalīties šajās informētības veicināšanas kampaņās.
Pārrobežu apmācība tiek nodrošināta, izmantojot parastos kanālus, t. i., Eiropas Tiesiskās apmācības tīklu (*EJTN*), Eiropas Tiesību akadēmiju (*ERA*) vai citas struktūras vai iestādes, kuru darbība saistīta ar tiesnešu apmācību Eiropas līmenī.

5. Bērna intereses

Visiem veicamajiem pasākumiem un visām darbībām, ko īsteno valsts iestādes vai struktūras, kā arī tiesas, jāatbilst principam par kalpošanu bērna interesēm. Tiesā par šā koncepta ievērošanu katrā individuālā gadījumā atbild tiesnesis.

6. Tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība

Bērniem, tāpat kā pieaugušajiem, tiek piešķirtas visas tiesības, un viņi tiek īsumā informēti par visām procedūrām, kurās viņi var tikt iesaistīti, piedaloties krimināllietā vai civillietā. Jo īpaši krimināprocesā prokurors var “iesaldēt” krimināllietu pēc bērna uzklausīšanas, ja tādējādi var izvairīties no neatgriezeniska kaitējuma nodarīšanas bērna personībai.

7. Ģimenes dzīve

Saskaņā ar Grieķijas tiesību aktiem personām, kuras ir ieinteresētas konkrēta bērna adopcijā, jāiesniedz pieteikums bērna dzīvesvietas pirmās instances tiesā, lai adopcija tiktu likumīgi izziņota. Bioloģiskajiem vecākiem jāsniedz tiesnesim piekrišana tam, ka pieteikuma iesniedzēji adoptē viņu bērnu. Ja adoptējamais bērns sasniedzis 12 gadu vecumu, ir vajadzīga arī bērna piekrišana adopcijai. Lieciniekam tiesas sēdē ir jāliecina, ka pieteikuma iesniedzēji ir spējīgi rūpēties par konkrēto bērnu un viņu audzināt, cita starpā ņemot vērā viņu izglītību un finanšu resursus. Tas pats attiecas uz starptautisko adopciju. Šī procedūra ir izklāstīta Grieķijas Civilkodeksa 1542. pantā un turpmākajos pantos un Grieķijas Civilprocesa kodeksa 800. pantā.
Pastāv nepilngadīgo adopcija un pieaugušo adopcija. Pieaugušo adopcija notiek izņēmuma kārtā un attiecas tikai uz radiniekiem līdz ceturtajai pakāpei (t. i., brālēniem un māsīcām) (Grieķijas Civilkodeksa 1579. pants). Turklāt precētus pieaugušos var adoptēt tikai ar viņu laulātā piekrišanu (Grieķijas Civilkodeksa 1583. pants).
Bērna dzīvesvietas pirmās instances tiesa vairāku tiesnešu sastāvā ir kompetentā tiesa valsts un starptautiskos tiesas procesos, kas attiecas uz adopciju (Civilprocesa kodeksa 800. pants). Jo īpaši attiecībā uz starptautisko adopciju pastāv arī Centrālā starpvalstu adopcijas iestāde, kas ir Grieķijas darba lietu ministrijas pārziņā (Likuma 3868/2010 19. pants).

Bērniem draudzīga justīcija Grieķijā (326 Kb) en

Lapa atjaunināta: 25/04/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Spānija

Spānijas Konstitūcijas 12. pantā ir noteikts, ka Spānijā personas pilngadību sasniedz 18 gadu vecumā. Spānijā par nepilngadīgajiem/bērniem uzskata visas personas, kuras ir jaunākas par 18 gadiem.

1. Bērna tiesībspēja un rīcībspēja

Minimālais vecums, kuru sasniedzot, prasītājs var patstāvīgi celt prasību tiesā, Spānijā ir 18 gadi.
Patstāvīgi celt prasību var tikai rīcībspējīgi nepilngadīgie. Parasti rīcībspēju iegūst 18 gadu vecumā vai — ar tiesas atļauju, vecāku atļauju vai stājoties laulībā — 16 gadu vecumā. Dažos reģionos rīcībspēju var iegūt 14 gadu vecumā.
Spānijā saskaņā ar Likumu, kas reglamentē nepilngadīgo kriminālatbildību, minimālais vecums, no kura iestājas kriminālatbildība, ir 14 gadi. Bērniem, kuri nav sasnieguši minimālo kriminālatbildības vecumu (kuri jaunāki par 14 gadiem), piemērotie pasākumi ir brīvprātīgi vai ir saistīti ar ievietošanu aprūpē.

2. Pielāgota tiesas procesa pieejamība

Saskaņā ar 12. janvāra Konstitutīvo likumu 5/2000, kas reglamentē nepilngadīgo kriminālatbildību, jauniešu lietu tiesas ir specializētas tiesas, ko dēvē par “*Juzgados de menores*”, un izskata lietas, kuras saistītas ar noziegumiem un maznozīmīgiem nodarījumiem, kurus izdarījušas personas vecumā no 14 līdz 18 gadiem. Krimināprocesus pret bērniem, kuri izdarījuši noziedzīgus nodarījumus, vada specializēti tiesneši/prokurori.
Prokuratūra ir atbildīga par tiesību aktos atzīto nepilngadīgo tiesību aizsardzību. Pasākumi, ko var veikt pret mazgadīgiem likumpārkāpējiem, kuri ir vecumā no 14 līdz 18 gadiem, ir apkopoti īpašā likumā (12. janvāra Konstitutīvais likums 5/2000, kas reglamentē nepilngadīgo kriminālatbildību).
Ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājs ir jaunāks par 14 gadiem, nepiemēro minēto konstitutīvo likumu, kas reglamentē nepilngadīgo kriminālatbildību, bet gan īpašos Civilkodeksa pantus un citu spēkā esošo regulējumu.
Attiecībā uz lietām, kurās iesaistīti bērni kā cietušie vai liecinieki un kuras izskata parastās tiesas, tiesību aktos ir noteikti īpaši aizsardzības pasākumi atbilstoši bērnu vecumam, piemēram, visneaizsargātāko bērnu liecības sniedz specializētam psihologam un ieraksta, lai novērstu to atkārtotu sniegšanu tiesā, tādējādi arī jebkurā gadījumā izvairoties no vizuālas konfrontācijas starp bērnu un iespējamo noziedzīgā nodarījuma izdarītāju.
Civillietās Parastās civiltiesas (*Juzgados de Primera Instancia*) izskata bērnu prasības atbilstoši civilprocesa tiesībām, turklāt ir arī specializētas civiltiesas, kas izskata tikai ģimenes lietas un ko dēvē par ģimenes lietu tiesām (*Juzgados de Familia*).
Prokuratūra ir tiesīga piedalīties civilprocesā, kurā iesaistīti bērni vai personas ar invaliditāti, līdz tiek iecelts viņu aizbildnis.
Lai gan nepilngadīgajiem parasti nav tiesībspējas un rīcībspējas, lai viņi paši uzsāktu civilprocesu, minētais likums nosaka, ka gadījumā, ja kāds pasākums var ietekmēt viņu intereses un ja viņiem ir pietiekams briedums, viņi ir jāuzklausa, un jebkurā gadījumā tad, ja viņiem ir 12 vai vairāk gadu.
Attiecībā uz laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu tiesa tiesvedības laikā vienmēr ņem vērā bērna intereses.
Administratīvās lietas, kurās var būt iesaistīti bērni, ir saistītas ar bērnu aizsardzību, adopciju, patvērumu, migrāciju, veselību, izglītību un administratīviem sodiem.

3. Juridiski un politikas pasākumi, lai izvairītos no kavēšanās ar bērniem saistītu lietu izskatīšanā

Parasti un attiecībā uz visām jurisdikcijām, lai izvairītos no kavēšanās ar nepilngadīgajiem saistītu lietu iztiesāšanā, 15. janvāra Konstitutīvajā likumā 1/1996 par nepilngadīgo tiesisko aizstāvību (*LOPJM*) ir noteikts, ka tiesas vai administratīvās procedūrās nepilngadīgo uzaicināšanas vai uzklausīšanas gadījumiem tiek piešķirta prioritāte, un šīs procedūras veic, pielāgojot nepilngadīgo situācijai un attīstības pakāpei, ja nepieciešams, izmantojot kvalificētu speciālistu vai ekspertu palīdzību, ievērojot nepilngadīgo privātumu un lietojot viņiem saprotamu valodu, procedūras nodrošinot saprotamā formātā un ir pielāgojot viņu apstākļiem, informējot viņus gan par jautājumu saturu, gan par viņu pausto viedokļu sekām, pilnībā ievērojot visus procesuālos aizsardzības līdzekļus.
Krimināllietās juridiskie un politikas pasākumi atšķiras atkarībā no apstākļiem — bērns kā cietušais un bērns kā noziedzīga nodarījuma izdarītājs.
Civillietās: prasītāji var prasīt tiesai aizsardzības pasākuma piemērošanu. Bērni parasti nevar patstāvīgi pieprasīt, lai tiesa nosaka aizsardzības pasākumus, un viņiem ir vajadzīga viņu likumīgo pārstāvju palīdzība.
Ja bērni ir iesaistīti ģimenes lietu tiesvedībā, aizsardzības pasākumus parasti pieņem pirms sprieduma pasludināšanas bērnu interesēs — šādi pasākumi ir saistīti, piemēram, ar aizgādību, uzturlīdzekļiem, apmeklējumiem, finansiāla atbalsta pasākumiem utt.

4. Īpaši bērnu aizsardzības mehānismi un procedūras un bērna intereses

Spānijas tiesību aktos ir ietverti daži svarīgi noteikumi, kas nostiprina pasākumus, lai atvieglotu nepilngadīgo tiesību īstenošanu, un ir noteikts atbilstošs tiesiskais regulējums attiecībā uz *nepilngadīgajiem no ārvalstīm*, attiecībā uz Spānijā esošajiem nepilngadīgajiem – neatkarīgi no viņu administratīvā statusa – atzīstot viņu tiesības uz izglītību, veselības aprūpi un sociālajiem pakalpojumiem atbilstoši tādiem pašiem nosacījumiem, kādus piemēro nepilngadīgajiem Spānijas valstspiederīgajiem. Attiecībā uz *nepilngadīgajiem, kurus aizsargā publiskas struktūras*, viņu apdrošināšanas statusu saistībā ar veselības aprūpes palīdzību atzīst *ex officio*.
Publiskām iestādēm ir pienākums nodrošināt, ka tiek aizsargātas neaizsargātās grupas, piemēram, nepavadīti nepilngadīgie, personas, kurām vajadzīga starptautiskā palīdzība, bērni ar invaliditāti un bērni, kas cietuši no seksuālas vardarbības, seksuālas izmantošanas, bērnu pornogrāfijas, cilvēku tirdzniecības, kā arī nodrošināt likumā noteikto tiesību ievērošanu.
LOPJM ir noteikts administratīvā procesa pamatprincips, ka bērni ir jāaizsargā no visu veidu vardarbības, tostarp vardarbības ģimenē, ar dzimumu saistītas vardarbības, cilvēku tirdzniecības un sieviešu dzimumorgānu izkropļošanas. No vardarbības ģimenē cietušo bērnu aizsardzība ir viens no pīlāriem jaunajā Likumā par bērnu un pusaudžu aizsardzību, kas publicēts 2015. gada 28. jūlijā.
Kompetenci šajā jautājumā ir uzņēmušies cietušo atbalsta biroji, kas ir no Tieslietu ministrijas vai autonomo kopienu pakļautībā esošas struktūras. Minētie biroji veic cietušo individuālu novērtēšanu, lai noskaidrotu viņu īpašās aizsardzības vajadzības, kā arī sniedz cietušajiem juridisko, psiholoģisko un sociālo palīdzību, lai mazinātu primāro viktimizāciju un novērstu sekundāro viktimizāciju. Tiek sniegti īpaši bērnu atbalsta pakalpojumi.
Attiecībā uz bērnu iesaistīšanu tiesvedībā Spānijas tiesību aktos ir atzītas nepilngadīgo tiesības tikt uzklausītiem jebkurā lietā bez diskriminācijas vecuma, invaliditātes vai jebkādu citu apstākļu dēļ, gan ģimenes lietu, gan jebkāda veida administratīvā, tiesas vai mediācijas procesā, kurā tiek pieņemts lēmums, kas ietekmē bērnu personas tiesības, ģimenes vai sociālo jomu, pienācīgi ņemot vērā viņu viedokli atkarībā no viņu vecuma un brieduma. Tāpēc, lai varētu īstenot savas tiesības, bērnam ir jāsaņem informācija viņam saprotamā valodā un vienkāršā formātā, kas pielāgots viņa apstākļiem.
Tā kā bērna interešu princips vienmēr ir bijis prioritāte, ņemot vērā materiālās tiesības, vispārējo interpretācijas principu un saskaņā ar vispārējo kārtību, Spānijas tiesību aktos (*LOPJM*) ir noteikts, ka ikvienam pieņemtajam pasākumam jābūt bērna interesēs un jo īpaši jānodrošina bērna privātuma aizsardzība. Vispārējā nostāja ir tāda, ka katra bērna intereses ir jāizvērtē un jānosaka individuāli, ņemot vērā visus ar bērnu saistītos apstākļus.
Definīcija un kritēriji, kas nosaka bērna intereses, ir reglamentēti un sīki izklāstīti *LOPJM* 2. pantā.

5. Lēmumu izpildes uzraudzība tiesas procesos, kuros iesaistīti bērni

Bērns kā noziedzīga nodarījuma izdarītājs: krimināltiesību noteikumu, kas attiecas uz bērniem, galvenais mērķis ir viņu reintegrācija sabiedrībā. Šādu bērnu reintegrācija ir jāveicina ar izglītības pasākumiem un specializētam personālam. Bērniem draudzīgas justīcijas pieejamība pēc tiesvedības lielā mērā ir autonomo kopienu kompetencē, kurām ir galvenā atbildība par šādiem nepieciešamajiem rehabilitācijas pasākumiem, sabiedrisko darbu vai izglītību.
Bērns kā cietušais: bērniem, kuri ir noziedzīgos nodarījumos cietušie, tiek sniegti viņu konkrētajam gadījumam pielāgoti sociālie pakalpojumi.

Civillietās

Bērni var būt puses civilprocesā, tāpēc ikviens tiesas lēmums viņiem tiek paziņots, un viņi var prasīt tiesas sprieduma izpildi — visas šīs darbības viņi var darīt ar savu likumīgo pārstāvju starpniecību (jo viņiem nav rīcībspējas), izņemot, ja viņi ir rīcībspējīgi.
Bērni kā atbildētāji: bērni var būt atbildīgi par viņu noslēgto līgumu pārkāpšanu — par to viņi atbild ar savu īpašumu.

6. Tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība

Svarīgi atzīmēt, ka saskaņā ar Spānijas tiesību aktiem a visās jurisdikcijās ir vienāda kārtība attiecībā uz piekļuvi resursiem, piemēram, pasākumiem, lai aizsargātu bērna tiesības gadījumā, ja viņam ir interešu konflikts ar saviem vecākiem.

Krimināllietās

Tiesiskās aizsardzības līdzekļi, ja tiek pieņemts lēmums nesākt kriminālvajāšanu, ir šādi: Spānijā pastāv ļoti plašs tiesiskais regulējums nepilngadīgu cietušo aizsardzībai, proti Likums 4/15.
Visi bērni ir tiesīgi saņemt informāciju, iesniegt sūdzību, pārsūdzību vai izmantot mehānismus, lai pieprasītu izskatīšanu tiesā, un pieprasīt zaudējumu atlīdzību / kompensāciju krimināprocesa laikā vai pēc krimināprocesa, kurā bērns bija cietušais. Ikvienam bērnam, kuram nav resursu, ir atzītas tiesības uz bezmaksas juridisko palīdzību.

Civillietās

Lai aizstāvētu savas tiesības un garantijas, bērns var:
pieprasīt aizsardzību un aizbildnību no kompetentās publiskās struktūras;
informēt prokuroru par situāciju;
vērsties ar sūdzību pie ombuda;
pieprasīt pieejamos sociālos resursus no valsts pārvaldes iestādēm;
pieprasīt juridisko palīdzību un aizstāvja tiesā iecelšanu;
iesniegt individuālas sūdzības Bērnu tiesību komitejai.
Interešu konflikta gadījumā likums paredz tiesas aizbildņa iecelšanu.
Civiltiesās var iesniegt iebildumu pret administratīviem lēmumiem par nepilngadīgo aizsardzību.

Bērniem draudzīga justīcija Spānijā(606 Kb) (606 Kb)

Lapa atjaunināta: 17/01/2024

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Francija

1. Nepilngadīgo tiesībspēja un rīcībspēja

Nepilngadīgajiem, kuri nav sasnieguši 18 gadu vecumu, saskaņā ar Francijas tiesību aktiem nav tiesībspējas un rīcībspējas. Savas tiesības viņi var īstenot ar savu likumīgo pārstāvju (parasti tie ir viņu vecāki) starpniecību. Nepilngadīgajiem jābūt iesaistītiem visos lēmumos, kas viņus skar un ietekmē, atkarībā no viņu vecuma un spriestspējas.

2. Atbilstošu procedūru pieejamība

Par lietām, kurās iesaistīti nepilngadīgie, ir atbildīgs specializēts personāls, jo īpaši specializētie tiesneši nepilngadīgo lietu tiesās. Tiesvedībā, kas attiecas uz nepilngadīgajiem, var iesaistīties Jauniešu aizsardzības direkcija (*Protection judiciaire de la jeunesse*) un pilnvarotas organizācijas.

Tiesību aktos paredzēts, ka nepilngadīgie var celt prasību pret saviem vecākiem. Šādā gadījumā neatkarīgu personu var iecelt par *ad hoc* administratoru.

Krimināllietās nepilngadīgajiem ir tiesības apspriesties ar advokātu, un tam nav vajadzīga vecāku atļauja. Juridisko palīdzību sniedz bez maksas. Advokātus uzskata par pirmo kontaktpunktu informācijas iegūšanai, un viņu uzdevums ir atbalstīt un aizsargāt nepilngadīgos. Viņi var prasīt sprieduma pasludināšanu slēgtā tiesas sēdē, nepilngadīgā nosēdināšanu tā, lai viņš neredzētu apsūdzēto, jebkādas papildu medicīniskas apskates aizstāšanu ar lietas materiālu pārskatīšanu un konkrētu izmeklēšanas darbību (piemēram, konfrontācijas (*confrontation*)) neveikšanu.

— Ja nepilngadīgais ir apsūdzētais vai tiesvedības puse un ir pārkāptas kādas no viņa tiesībām, tiesvedību vai aizturēšanu var atcelt. Nepilngadīgos (kuri vecāki par 10 gadiem) var turēt apcietinājumā īpaši apmācītu speciālistu uzraudzībā nepilngadīgajiem paredzētās telpās.

— Ja nepilngadīgais ir liecinieks lietā, tiesnešiem un kriminālpolicijas amatpersonām jāņem vērā viņa neaizsargātība. Nepilngadīgajiem, kuri ir jaunāki par 16 gadiem, nav jānodod zvērests.

— Nepilngadīgajiem, kuri ir cietušie, piešķir īpašu aizsardzību. Turklāt, ja nepilngadīgais ir prasītājs civilprocesā, tas var pieprasīt kompensāciju par nodarīto kaitējumu. Ja notiesātais likumpārkāpējs nav maksātspējīgs, cietušais var saņemt kompensāciju no garantiju fonda (atkarībā no apstākļiem), Noziegumos nodarīta kaitējuma kompensāciju iestādes (*CIVI*) un/vai Noziegumos cietušo piedziņas palīdzības dienesta (*SARVI*).

Civillietās nepilngadīgie parasti ir jāpārstāv viņu likumīgajam pārstāvim. Ja starp nepilngadīgo un viņa vecākiem ir interešu konflikts, iecelj administratoru. Vecāki 15 dienu laikā var pārsūdzēt administratora iecelšanu.

Konkrētās situācijās tiesību akti skaidri nosaka, ka nepilngadīgie var rīkoties patstāvīgi (jo īpaši tas attiecas un nepilngadīgajiem, kas pakļauti riskam saistībā ar palīdzību izglītības iegūšanā, pieteikumiem par apliecinājumiem izcelšanās noteikšanai, pieteikumiem rīcībspējas piešķiršanai un pieteikumiem nepavadītu nepilngadīgu ārvalstnieku valstspiederības noteikšanai).

3. Tiesību akti un pasākumi termiņu saīsināšanai lietās, kurās iesaistīti nepilngadīgie

Krimināllietās, lai nodrošinātu, ka tiesas sēde notiek 10 dienu līdz divu mēnešu laikā, prokurors var likt nepilngadīgajam nekavējoties ierasties nepilngadīgo lietu tiesā. Šī procedūra ir iespējama tikai tad, ja izmeklēšana faktu noskaidrošanai vairs nav nepieciešama, tā attiecas uz konkrētiem noziedzīgiem nodarījumiem un tiek ievērots nepilngadīgā vecums un piespriestais sods. Turklāt agrāka ierašanās tiesā sniedz prokuroram iespēju pieprasīt tiesas sēdi nepilngadīgo lietu tiesā viena līdz trīs mēnešu laikā.

Civillietās nav īpaša noteikuma procedūras paātrināšanai pirmajā instancē lietās, kurās iesaistīti nepilngadīgie, tomēr tiesību akti nosaka, ka tad, ja tiek pārsūdzēts nepilngadīgo lietu tiesas nolēmums, lieta jāizskata prioritārā kārtā.

4. Īpaši mehānismi un procedūras bērna atbalstam un bērna interešu aizsardzībai

Bērna intereses ir būtisks apsvērums tiesvedībā, kurā iesaistīti bērni. Tiesību aktos bieži uzsvērts, ka tiesnešiem ir jāpamato viņu lēmumi ar būtiskajiem bērnu interešu aizsardzības kritērijiem. Viņiem jāņem vērā bērna ģimenes, sociālā un ekonomiskā situācija un paustie viedokļi. Tomēr nepastāv protokoli vai pamatnostādnes, kuros būtu definētas bērna intereses.

Krimināllietās reģionālās iestādes brīdina tiesu iestādi par to, ka nepilngadīgais ir vai, iespējams, ir cietis no vardarbīgas izturēšanās. Ja nepilngadīgais ir cietis no seksuālas vardarbības, prokuroram ir nekavējoties jāinformē nepilngadīgo lietu tiesnesis un jāpieprasa palīdzība rehabilitācijai.

Pienākumi, kas izriet no advokāta un klienta saziņas konfidencialitātes, nav piemērojami gadījumos, kas saistīti ar vardarbīgu izturēšanos pret nepilngadīgajiem vai viņu tiesību nenodrošināšanu. Dažādiem noziegumiem, kas izdarīti pret nepilngadīgajiem, ir ilgāki noilguma termiņi, kas sākas tikai tad, kad cietušais sasniedz pilngadību. Tiesas sēdēm, kurās apsūdzētais ir nepilngadīgs, jānotiek slēgti. Tiesas sēžu satura publiskošana ir aizliegta.

Civillietās nepilngadīgo lietu tiesas tiesnesis ir atbildīgs par rehabilitācijas palīdzību, ja nepilngadīgais ir pakļauts riskam. Turklāt Civilkodekss nosaka plašas pilnvaras ģimenes lietu tiesu tiesnešiem, kuriem ir «īpaši jārūpējas par bērnu interešu aizsardzību».

5. Ar nepilngadīgajiem saistītu nolēmumu izpilde

Krimināllietās jebkuru pasākumu īstenošanā tiek tieši iesaistīti nepilngadīgā vecāki un advokāts. Nepilngadīgo lietu tiesas tiesnesis vai izmeklēšanas tiesnesis izmeklēšanas posmā var noteikt dažādus pasākumus (nepilngadīgajiem vecumā no 10 līdz 18 gadiem: bērna ievietošanu attiecīgās iestādēs, probāciju, labošanas pasākumus un dienas aktivitātes; nepilngadīgajiem vecumā no 13 līdz 18 gadiem: pirmstiesas aizturēšanu, tiesas uzraudzību un novērošanu dzīvesvietā, izmantojot elektroniskās novērošanas metodes).

Bērnu lietu tiesa nepilngadīgajiem vecumā no 10 līdz 18 gadiem var noteikt nepilngadīgā nodošanu viņa ģimenei, labošanas pasākumus, nosacītu notiesāšanu ar probāciju, dienas aktivitātes, ievietošanu attiecīgās iestādēs vai tiesas aizsardzību. Nepilngadīgajiem vecumā no 13 līdz 18 gadiem tiesa var arī izteikt aizrādījumu vai brīdinājumu, noteikt labošanas pasākumus, dienas aktivitātes (kas nepilngadīgajiem vecumā no 16 līdz 18 gadiem var būt piespiedu darbs), probāciju vai tiesas aizsardzību. **Nepilngadīgajiem vecumā no 10 līdz 18 gadiem** piesprežamie sodi ir šādi: aizliegums apmeklēt konkrētas vietas, aizliegums tikties ar konkrētām personām, ievietošana noteiktās iestādēs un — kā galējā iespēja attiecībā uz **nepilngadīgajiem, kuri vecāki par 13 gadiem,** — ieslodzījums (ieslodzījuma vietas nepilngadīgo nodaļā vai mazgadīgo likumpārkāpēju iestādē; klāt jābūt specializētiem lietas speciālistiem).

Civillietās nolēmumi par aizgādību, uzturlīdzekļiem vai riskam pakļautu nepilngadīgo aizsardzību ir izpildāmi nekavējoties. Atkarībā no nepilngadīgā spriestspējas līmeņa lielākajā daļā gadījumu tiesas spriedums ir jāizpilda vecākiem. Ja nepilngadīgajam ir konflikts ar vecākiem un tiesa lietā vēl nav pieņēmusi attiecīgu nolēmumu (piemēram, ieceļot aizbildni), par pasākumu izpildi nepilngadīgā interesēs ir atbildīgs administrators.

6. Adopcija

Adopcijai ir vairāki posmi — atļaujas saņemšana, bērna un adoptētāja savstarpējās saiknes izveide un juridiskā procedūra, kurā tiek nodibinātas vecāku un bērna attiecības. Francijā ir divi adopcijas veidi — vienkāršā adopcija (sākotnējās vecāku un bērna attiecības tiek saglabātas) un pilnīga adopcija (tikai bērniem, kuri jaunāki par 15 gadiem; sākotnējās vecāku un bērna attiecības tiek aizstātas ar bērna attiecībām ar adoptētājiem).

Augstajai tiesai (*Tribunal de Grande Instance*) ir jurisdikcija abos gadījumos, un adopciju var atļaut tikai tad, ja tā ir nepilngadīgā interesēs. Ja nepilngadīgais ir vecāks par 13 gadiem, ir vajadzīga viņa piekrišana adopcijai.

Bērniem draudzīga justīcija Francijā(749 Kb) (749 Kb) fr

Lapa atjaunināta: 31/07/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Horvātija

Bērnu tiesībspēja un rīcībspēja

Horvātijā bērniem ir tiesībspēja un rīcībspēja (viņiem ir tiesības un pienākumi) un procesuāla rīcībspēja (viņi var būt gan prasītāji, gan atbildētāji tiesas procesā). Bērni iegūst tiesības veikt juridiskas darbības (tiesības slēgt līgumus un radīt tiesiskas sekas viņi parasti iegūtu no 18 gadu vecuma) tikai tad, ja viņi stājas laulībā, kļūst par vecākiem (no 16 gadu vecuma) vai noslēdz darba līgumu (no 15 gadu vecuma).

Īpaša tiesas procesa pieejamība

Kriminālprocesā, kurā iesaistīti bērni, var piedalīties šādas ieinteresētās personas:

Bērnu tiesībsargs (*pravobranitelj za djecu*);

Iekšlietu ministrijas specializēti policijas darbinieki, kuri apmācīti darbam ar bērniem kā noziedzīgos nodarījumos cietušajiem vai to izdarītājiem;

jaunatnes lietu tiesas un tiesneši kriminālprocesos, kuros iesaistīti bērni;

prokuratūras jaunatnes lietu prokurori;

advokāti, kuri specializējušies ar bērniem saistītā tiesvedībā un kurus vajadzības gadījumā tiesas priekšsēdētājs ieceļ no Horvātijas Advokātu palātas (*Hrvatska odvjetnička komora*) saraksta (parasti kā aizstāvības advokātus);

sociālie darbinieki, kam ir nozīmīga loma kriminālprocesos, kuros iesaistīti bērni;

īpašas bērnu klīnikas un slimnīcas;

vairākas specializētas nevalstiskās organizācijas (NVO), ar tiesību jomu nesaistīti eksperti-asistenti (jaunatnes lietu tiesās un prokuratūrā), brīvprātīgie u. c.

Bērnu vai nepilngadīgo (vecumā līdz 23 gadiem) piedalīšanos tiesas procesā lietās, kurās viņi ir noziedzīga nodarījuma izdarītāji, reglamentē Jaunatnes lietu tiesu likums (*Zakon o sudovima za mladež*).

Rajona tiesas (*općinski sudovi*) skata civilprasības, tai skaitā tās, kurās iesaistīti bērni, jo nav izveidotas īpašas tiesas, kas skatītu vienīgi strīdus, kuros iesaistīti bērni un nepilngadīgie. Rajona tiesas ir kompetentas pirmajā instancē izspriest lietas par uzturlīdzekļiem, laulības esību vai neesību, laulības atzīšanu par neesošu un laulības šķiršanu, paternitātes vai maternitātes noteikšanu vai apstrīdēšanu, kā arī par bērnu aizgādību un apgādību.

Sociālās aprūpes centri (*Centri za socijalnu skrb*) ir publiskas struktūras, kuru darbības mērķis ir aizsargāt un atbalstīt bērnus un kuri var ietekmēt tiesu lēmumus. Tiesas procesā sociālās aprūpes centriem var būt juridisks statuss kā procesa dalībniekam, vai tie var piedalīties kā persona, kas iestājusies lietā. Tā kā šiem centriem ir būtiska loma bērnu aizsardzībā tiesas procesos, tiem ir dažādas iespējas aizstāvēt bērna intereses.

Bērnu tiesībsargs ir neatkarīga iestāde, kura atskaitās tikai Parlamentam un kuras uzdevums ir aizsargāt, pārraudzīt un veicināt bērnu tiesības un intereses. Nav izveidotas atsevišķas tiesas vai iestādes, kas nodarbotos tikai ar bērnu un nepilngadīgo tiesībām administratīvajā procesā. Administratīvās tiesas (*upravni sudovi*) ir tiesas ar vispārēju piekritību izskatīt visus administratīvos strīdus, tostarp strīdus, kuros iesaistīti bērniem/nepilngadīgie.

Visām kompetentajām iestādēm, kas iesaistītas kriminālprocesos, kuros iesaistīti bērni vai nepilngadīgie kā apsūdzētie vai cietušie, ir jārīkojas ātri, lai savas darbības pabeigtu, cik drīz vien iespējams. Saskaņā ar Jaunatnes lietu tiesu likumu (*Zakon o sudovima za mladež*) kriminālprocesi pret nepilngadīgajiem vai gados jauniem pieaugušajiem vai gadījumos, kad jāīsteno bērnu tiesību aizsardzība tiesā, ir steidzami un jāuzsāk, kā arī attiecīgie lēmumi jāpieņem bez liekas kavēšanās. Tiesas process, kas uzsākts pret mazgadīgiem likumpārkāpējiem, un policijas un prokuroru veiktās procedūras ir steidzamas.

Kavēšanās mazgadīgajiem piespriesto sodu izpildē ir jāsamazina līdz minimumam, un tiesām ir jāuzsāk šādas tiesvedības bez liekas kavēšanās pēc tam, kad tiesas lēmums ir kļuvis galīgs un nav juridisku šķēršļu tā izpildei.

Tiesvedības, kurās lemj par bērna personas tiesībām, ir steidzamas, un pirmo tiesas sēdi rīko 15 dienu laikā no tiesvedības uzsākšanas dienas. Lēmumus tiesvedībās par pagaidu noregulējuma tiesvedību, vecāku aizgādības tiesībām un personiskajām attiecībām ar bērnu un lēmumus par bērna atpakaļatdošanu pieņem un pasludina 30 dienu laikā no tiesvedības uzsākšanas dienas. Otrās instances tiesa lēmumu pieņem un pasludina 30 dienu laikā no pārsūdzības saņemšanas dienas.

Saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksu (*Zakon o kaznenom postupku*) gadījumos, kad cietušais ir bērns vai nepilngadīgais, viņiem ir tiesības tikt uzklausītam, liecināt un piedalīties kriminālprocesā. Turklāt bērniem un nepilngadīgajiem ir tiesības tikt informētiem par attiecīgajiem faktiem, iesniegt pierādījumus saistībā ar noziedzīgo nodarījumu un kriminālprocesu, kā arī iesniegt pārsūdzību. Viņiem ir tiesības uzdot jautājumus aizdomās turētajiem, lieciniekiem un ekspertiem tiesas sēdēs un sniegt piezīmes un paskaidrojumus par šādām liecībām.

Praksē speciālisti, kuri iesaistīti tiesvedībās par bērna aizsardzību, novērtē bērna intereses, un viņi var ierosināt tiesai noteikt pasākumu bērna aizsardzībai. Bērna interešu novērtējumu veic, ievērojot sociālo darbinieku, psihologu, skolotāju un citu speciālistu darba principus un metodes.

Lai nodrošinātu atbilstību Eiropas Konvencijai par bērna tiesību piemērošanu, tiesa var iecelt īpašu bērna pārstāvi gadījumos, kad persona, kurai ir aizgādības tiesības, interešu konflikta dēļ nedrīkst pārstāvēt bērnu. Šāds pārstāvis parasti ir advokāts ar nepieciešamo pieredzi tiesvedībās, kurās iesaistīti bērni. Šādus pārstāvjus var iecelt noteiktās tiesvedībās, kas saistītas ar bērna vai nepilngadīgā ieslodzīšanu, laulības šķiršanas un adopcijas lietām, kā arī lietās, kas attiecas uz bērnu personas tiesību un interešu aizsardzību.

Bērna interešu aizsardzība ir viens no principiem, kas nostiprināts Konstitūcijā, kurā cita starpā ir noteikts, ka vecāki ir atbildīgi par savu bērnu audzināšanu, labklājību un izglītību un par to, lai nodrošinātu viņu bērnu tiesības uz pilnīgu un harmonisku personas attīstību. Atbilstoši attiecīgajiem tiesību aktiem valstij jānodrošina īpaša aprūpe bāreņiem un nepilngadīgajiem, kurus vecāki atstājuši novārtā, un ikvienam ir pienākums aizsargāt bērnus un informēt kompetentās iestādes par iespējamu kaitējumu bērniem. Jaunieši, mātes un personas ar invaliditāti ir tiesīgas saņemt īpašu aizsardzību darbā. Ikvienam vajadzētu būt pieejamai izglītībai ar vienādiem nosacījumiem. Obligātā izglītība saskaņā ar likumu ir bez maksas.

Lēmumu izpildes uzraudzība tiesas procesos, kuros iesaistīti bērni

Horvātija ir pieņēmusi Likumu par to sodu izpildi, kas piespriesti mazgadīgiem likumpārkāpējiem par noziedzīgiem nodarījumiem un pārkāpumiem (*Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje*).

Minētā likuma mērķis ir noteikt:

nosacījumus sodu izpildei, kas kriminālprocesā piespriesti bērnam/nepilngadīgajam par izdarītu noziedzīgu nodarījumu, it īpaši labošanas pasākumiem, ieslodzīšanai slēgtā centrā jauniešiem un drošības pasākumiem; un

nosacījumus sodu izpildei, kas piespriesti bērnam/nepilngadīgajam par izdarītu smagu vai mazāk smagu noziegumu.

Kompetentā sociālās aprūpes centra pārstāvjiem ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu pienācīgu attieksmi pret noziedzīgus nodarījumus izdarījušiem bērniem /nepilngadīgajiem.

Sociālās aprūpes centrs atbild arī par bērna uzaicināšanu un nodošanu visu labošanas pasākumu izpildei, kā arī par visas informācijas un nepieciešamā atbalsta sniegšanu. Labošanas pasākumu mērķis ir nodrošināt mazgadīgiem likumpārkāpējiem aizsardzību, aprūpi, palīdzību, uzraudzību un vispārējo un profesionālo izglītību, tādējādi ietekmējot viņu audzināšanu, viņu personības vispārējo attīstību un uzlabojot viņu atbildības izjūtu, lai viņi atkārtoti neizdarītu pārkāpumus.
Labošanas pasākumu veidi ir šādi: tiesas rājiens; īpaši pienākumi (piemēram, atvainošanās cietušajai pusei; kompensācija par kaitējumu, kas nodarīts noziedzīgā nodarījuma rezultātā, ciktāl tas ir bērna iespējās; regulāra skolas apmeklēšana; regulāra ierašanās darbā; piedalīšanās apmācībā profesijas iegūšanai atbilstoši viņu spējām un vēlmēm; stāšanās darbā un tā turpināšana; viņu ienākumu izmantošana labošanas pasākuma vadītāja pārraudzībā un sekojot viņa padomam; iesaistīšanās humanitāro organizāciju darbā vai vietējās vai vides aizsardzības darbībās; atturēšanās no konkrētu vietu apmeklējuma, dalības konkrētos pasākumos vai uzturēšanās konkrētu personu sabiedrībā, kurām ir slikta ietekme; ar nepilngadīgā juridiskā pārstāvja piekrišanu – pakļaušanās medicīniskai ārstēšanai vai ārstēšanai no narkotiku atkarības vai citām atkarībām; piedalīšanās individuālā vai grupas psihosociālajā terapijā jauniešu konsultāciju centrā; piedalīšanās arodmācībās; pastāvīgās vai pagaidu dzīvesvietas neatstāšana uz ilgāku laikposmu bez Sociālās aprūpes centra apstiprinājuma; nosūtīšana uz kompetentu autovadītāju eksaminācijas centru pārbaudes veikšanai par ceļu satiksmes noteikumu pārzināšanu; netuvošanās cietušajam un neuzmākšanās tam); īpaša aprūpe un uzraudzība, īpaša aprūpe un uzraudzība labošanas iestādes dienas centrā; nosūtīšana uz disciplinārsodu centru, labošanas iestādi, ieslodzījuma vietu, specializētu labošanas iestādi.
Ievietošana slēgtā centrā jauniešiem ir īpašs brīvības atņemšanas veids, ievērojot nosacījumus tā piemērošanai, tā ilgumu un mērķi, kā arī soda radītos ierobežojumus. Mazgadīgiem likumpārkāpējiem (nepilngadīgajiem, kuri nozieguma izdarīšanas brīdī bija vecumā no 16 līdz 18 gadiem) var piespriest ievietošanu slēgtā centrā jauniešiem par noziegumu, par kuru paredzēts brīvības atņemšanas sods uz trīs gadiem vai ilgāku termiņu, ja, ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma veidu un smagumu un augsto vainas līmeni, nav pamata piemērot labošanas pasākumu.
Bērnus vai nepilngadīgos, kuriem nav tiesībspējas un rīcībspējas, pārstāv viņu likumīgais pārstāvis, kurš viņiem sniedz informāciju par tiesas lēmumiem un sodu izpildi.
Izpildes procesā tiesām ir pilnvaras norīkot aizsardzības pasākumus, lai aizsargātu bērnus vai nepilngadīgos pret lieka kaitējuma nodarīšanu pēc tam, kad ir pabeigtas ārpustiesas procedūras. Šie aizsardzības pasākumi ir šādi: aizliegt vai ierobežot bērna saskarsmi ar viņa vecāku, vecvecāku, brāli vai māsu (vai pusbrāli vai pusmāsu), vai ar bērna laulāto.

Tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība

a) Kriminālprocess

Ikvienam ir tiesības pārsūdzēt kompetentās tiesas spriedumu saskaņā ar Kriminālprocesa likuma piemērojamajiem noteikumiem. Gadījumos, kad bērni vai nepilngadīgie ir noziedzīgā nodarījumā cietušie, viņiem tāpat kā prokuroram, atbildētājam un aizstāvības advokātam ir tiesības pārsūdzēt pirmās instances tiesas spriedumu. Cietusī puse var pārsūdzēt spriedumu, pamatojoties uz tiesas lēmumu par kriminālprocesa izmaksām vai prasību par zaudējumu atlīdzināšanu. Tomēr gadījumā, ja prokurors ir pārņēmis apsūdzību no cietušās puses kā privātās apsūdzības uzturētājs, viņš var iesniegt pārsūdzību, balstoties uz jebkuru pamatu tiesas nolēmuma pārsūdzēšanai.
Visas personas, kurām ir tiesības pārsūdzēt spriedumu par soda noteikšanu nepilngadīgajam, lēmumu par labošanas pasākuma piemērošanu nepilngadīgajam vai lēmumu par tiesvedības apturēšanu, to var darīt astoņu dienu laikā no sprieduma vai lēmuma saņemšanas. Aizstāvības advokāts vai prokurors, laulātais, augšupējs vai lejupējs radinieks, adoptētājs, aizbildnis, brālis, māsa vai audžuvecāks var iesniegt pārsūdzību par labu nepilngadīgajam, pat ja tas tiek darīts pret viņa gribu. Otrās instances tiesa var mainīt pirmās instances tiesas lēmumu, nosakot stingrāku sodu nepilngadīgajam, taču tikai tad, ja tas ir ierosināts pārsūdzībā.

b) Civilprocess

Tiesvedībā iesaistītiem bērniem un nepilngadīgajiem ir tiesības iesniegt sūdzību, pārsūdzību vai prasību saskaņā ar Civilprocesa kodeksā (*Zakon o parničnom postupku*) un Civilsaistību likumā (*Zakon o obveznim odnosima*) vispārējiem noteikumiem.
Tā kā parasti bērniem un nepilngadīgajiem nav tiesībspējas un rīcībspējas, viņu vecāki vai aizbildņi veic konkrētas darbības viņu vārdā un uzdevumā kā viņu likumīgie pārstāvji. Bērna likumīgais pārstāvis ir tiesīgs veikt visas procesuālās darbības bērna vārdā, tostarp iesniegt pārsūdzību. Pārsūdzību var iesniegt par pirmās instances tiesu spriedumiem, un pārsūdzība aptur attiecīgā tiesas lēmuma izpildi. Pārsūdzību var iesniegt par civilprocesa noteikumu būtisku pārkāpumu, faktu nepareizu vai nepilnīgu konstatāciju un materiālo tiesību normu nepareizu piemērošanu. Termiņš, lai iesniegtu pārsūdzības par pirmās instances tiesas spriedumu, parasti ir 15 dienas no sprieduma saņemšanas.

Adopcija

Ģimenes likums (*Obiteljski zakon*) reglamentē adopciju kā īpašu formu, lai nodrošinātu ģimenes un tiesisko aprūpi un aizsardzību bērniem, kuriem nav pienācīgas vecāku aprūpes, un tā rada ilgstošas attiecības starp vecākiem un bērnu un piešķir adoptētājiem vecāku varu. Adoptētājiem jābūt Horvātijas pilsoņiem (izņēmuma kārtā, ja tas īpaši ir bērna interesēs, viņi var būt ārvalstnieki), sasniegušiem vismaz 21 gada vecumu un vismaz 18 gadus vecākiem par adoptēto bērnu. Bērnu var adoptēt laulāti pāri un partnerattiecību partneri kopīgi, viens laulātais/partneris, ja otrs laulātais vai partneris ir otrs vecāks vai adoptētājs, ar otra laulātā/partnera piekrišanu, vai persona, kura nesastāv laulībā vai nedzīvo partnerattiecībās.
Adopciju var atļaut, līdz bērns sasniedz 18 gadu vecumu, un bērnu var adoptēt, ja viņš atbilst juridiskajām prasībām attiecībā uz adopciju un ja tas ir bērna labklājības interesēs. Bērnam, kas sasniedzis 12 gadu vecumu, ir jādod viņa piekrišana adopcijai.
Adopcijas procedūru īsteno Sociālās aprūpes centrs pēc personu, kuras plāno veikt adopciju, pastāvīgās vai pagaidu dzīvesvietas.
Ja adoptētājs vai bērns ir ārvalstnieks, adopciju var atļaut tikai ar iepriekšēju piekrišanu no ministrijas, kas ir atbildīga par sociālo labklājību.

Lapa atjaunināta: 19/05/2021

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Kipra

1. Bērna tiesībspēja un rīcībspēja

Kiprā minimālais vecums, no kura iestājas kriminālatbildība, ir 14 gadi. Visās lietās minimālais vecums, kuru sasniedzot, prasītājs var patstāvīgi celt prasību tiesā, ir 18 gadi.

2. Pielāgota tiesas procesa pieejamība

2.1. Krimināllietās

Bērnam parasti nav tiesībspējas un rīcībspējas, lai celtu prasību, tāpēc viņš to var izdarīt tikai ar savu vecāku/aizbildņa starpniecību.
Attiecībā uz tiesām — krimināllietas, kurās cietušais ir bērns, patlaban iztiesā parastās krimināltiesas. Tomēr pastāv īpaši likumi ar speciāliem noteikumiem to cietušo/liecinieku aizsardzībai, kas ir bērni.

2.2. Civillietās

Nav specializētu iestāžu, kuru darbs saistīts ar bērniem civilprocesos.

2.3. Administratīvajās lietās

Darba, labklājības un sociālās apdrošināšanas lietu ministrijas sociālās labklājības dienesti sniedz pakalpojumus bērnu aizsardzībai un atbalstam visā tiesvedības gaitā. Visos sociālās labklājības dienestu sniegtajos pakalpojumos un īstenotajos politikas pasākumos galvenais apsvērums ir bērna intereses.

2.4. Spēkā esošie juridiskie un politikas pasākumi, lai izvairītos no kavēšanās ar bērniem saistītu lietu izskatīšanā

Nav noteiktu termiņu, kuros jāuzsāk vai jāizbeidz civilprocess, neatkarīgi no tā, vai tiesas -procesā ir iesaistīts bērns vai pieaugušais.

Parastajās civillietās tiesas, ciktāl iespējams, cenšas piešķirt prioritāti lietām, kurās iesaistīti bērni, ņemot vērā lielo lietu apjomu. Visi pagaidu noregulējuma pasākumu pieprasījumi tiek izskatīti bez liekas kavēšanās.

2.5. Īpašie bērnu atbalsta mehānismi

Civilprocesā nepastāv īpaša kārtība, lai nodrošinātu tiesas telpu piemērotību bērniem, un netiek piedāvāts psiholoģisks vai cits atbalsts, ja vien netiek konstatēts, ka ir īpaša vajadzība pēc šāda atbalsta.

Nav noteikumu, kas paredz, ka tiesas sēžu norisei jābūt pielāgotai bērna uztveres tempam un uzmanības noturēšanas ilgumam. Ja tiesā ir paredzēts izskatīt attēlus vai citu materiālu, ko var uzskatīt par kaitējošu bērnam, tiesnesis var likt bērnu izvest no tiesas zāles. Vienīgais aizsardzības pasākums civilprocesā ir tiesas sēdes vadīšana aiz slēgtām durvīm.

3. Daudzdisciplīnu aspekti

Lietās, kas saistītas ar vardarbību ģimenē, sociālās labklājības dienesti sadarbojas ar visiem citiem attiecīgajiem dienestiem, pamatojoties uz departamentu savstarpējo procedūru rokasgrāmatu, ko Ministru padome apstiprinājusi 2002. gadā. Lietās, kas saistītas ar seksuālu vardarbību pret bērniem, sociālās labklājības dienesti sadarbojas ar citiem attiecīgajiem dienestiem, izveidojot daudzdisciplīnu pieeju.

4. Speciālistu apmācība

Kipras Policijas akadēmija, kas ir Kipras policijas izglītības iestāde visos policijas apmācības līmeņos piedāvā lekcijas par tādu lietu izskatīšanu, kurās iesaistīti mazgadīgie. Šādas lekcijas, kuru mērķis ir izglītot visu pakāpju policijas darbiniekus, tiek piedāvātas apmācības pamatprogrammā policijas darbinieku pieņemšanai darbā, padziļinātajos kursos, kā arī specializētajos kursos.

Sociālo dienestu speciālisti apgūst gan sākotnējo, gan pastāvīgo apmācību par jautājumiem, kas saistīti ar bērniem, t. i., par bērnu iztaujāšanu, tādu lietu izskatīšanu, kurās iesaistīti bērni, utt.

Attiecībā uz tiesnešiem parastajās civiltiesās un krimināltiesās nepastāv apmācības prasības, kas attiecas uz apiešanos ar bērniem tiesvedības laikā. Tiesneši parasti piedalās apmācības semināros un konferencēs gan Kiprā, gan ārvalstīs, kad tādas tiek organizētas.

5. Bērna intereses

Gadījumos, kad tiesai jāpieņem lēmums par bērna interesēm, tiesa var ņemt vērā sociālās labklājības dienestu sagatavotu ziņojumu, kurā ietverti ne tikai sociālo dienestu speciālista apsvērumi, bet ir arī izklāstīts bērna viedoklis.

6. Lēmumu uzraudzība tiesas procesos, kuros iesaistīti bērni

Ir plānots vispusīgi pārskatīt Likumu par mazgadīgiem noziedzīgu nodarījumu izdarītājiem, lai nodrošinātu specifiskākas procedūras par labu bērniem un jauniešiem. Tādējādi tiks uzlabotas un nostiprinātas procedūras, kurās iesaistīti bērni, ievērojot bērna intereses.

7. Tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība

Bērns var izmantot jebkuras parastās sūdzību iesniegšanas, pārsūdzēšanas vai izskatīšanas tiesā procedūras ar sava vecāka, likumīgā aizbildņa vai likumīgā pārstāvja starpniecību.

Attiecībā uz prasībām par zaudējumu atlīdzināšanu / kompensāciju krimināprocesā, kurā cietušais ir bērns, vai pēc šāda krimināprocesa parastā civilprasība par zaudējumu atlīdzināšanu / kompensāciju bērna vārdā ir jāceļ viņa vecākam vai likumīgajam aizbildnim. Attiecībā uz rīkojumiem par kompensācijas piešķiršanu cietušajiem faktiskajā krimināprocesā parastajām krimināltiesām ir ierobežotas pilnvaras.

Gadījumos, kad pastāv interešu konflikts starp bērnu un viņa vecākiem/aizbildni, sociālās labklājības dienests var nodot bērnu sociālās labklājības dienesta vadītāja aprūpē, kurš ir bērna aizbildnis un, ja to uzskata par nepieciešamu, ieceļ bērnam likumīgo pārstāvi.

8. Ģimenes dzīve

Kipras Republikā pastāv dažādi adopcijas veidi:

adopcija valsts iekšienē;

adopcija uz citu valsti;

otra laulātā bērna no iepriekšējās laulības adopcija.

Visos adopcijas gadījumos par galveno apsvērumu uzskata bērna intereses, pamatojoties uz ANO Konvencijas par bērna tiesībām 21. pantu.

Bērniem draudzīga justīcija Kiprā (572 Kb) en

Lapa atjaunināta: 11/03/2024

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Latvija

1. Bērna tiesībspēja un rīcībspēja

Saskaņā ar Latvijas tiesību normām civilprocesuālā rīcībspēja ir pilngadīgām, t.i., 18 gadu vecumu sasniegušām personām. Nepilngadīgu personu lietas tiesā ved to likumiskie pārstāvji. Likumiskie pārstāvji visbiežāk ir bērna vecāki vai aizbildnis.

Likumā noteiktos gadījumos nepilngadīgie ir tiesīgi patstāvīgi realizēt savas civilprocesuālās tiesības. Šādās lietās var pieaicināt nepilngadīgo likumiskos pārstāvjus, lai sniegtu palīdzību lietas vešanā. Jāņem vērā, ka bērnam ir tiesības brīvi izteikt savas domas un šajā nolūkā saņemt un sniegt jebkāda veida informāciju, kā arī tiesības tikt uzklausītam jebkādās ar viņu saistītās darbībās un procesos. Līdz ar to bērna viedoklis, ja viņš spēj to formulēt, ir jāņem vērā atbilstoši bērna vecumam un briedumam.

2. Pielāgota tiesas procesa pieejamība

Ir nodrošināta tāda tiesu darba organizācija, ka lietas, kas saistītas ar bērna tiesību un interešu aizsardzību, tiek izskatītas ārpus kārtas.

Lietās, kas skar bērnu, piemēram, laulības šķiršanas, bērna izcelšanās noteikšanas u.c. lietās, likumā paredzēta plašāka tiesas rīcības brīvība pierādījumu izprasīšanā. Bērna viedokļa noskaidrošanai un iesniegšanai tiesā parasti piesaista kompetento pašvaldības iestādi – bāriņtiesu, kurā strādā īpaši apmācīti speciālisti, kas bērna viedokli noskaidro bērnam ierastā vidē.

3. Daudzdisciplīnu aspekti

Bērna tiesību aizsardzību īsteno, sadarbojoties ar ģimeni, valsts un pašvaldību institūcijām, sabiedriskajām organizācijām un citām fiziskajām un juridiskajām personām.

Pamatojoties uz Bērnu tiesību aizsardzības likumu, valsts un pašvaldību institūciju sadarbību to kompetencē esošajos bērnu tiesību aizsardzības un ģimenes tiesību jautājumos koordinē Labklājības ministrija.
Latvijā ir konkrēti noteikta kārtība (MK 12.09.2017. noteikumi Nr. 545 "Noteikumi par institūciju sadarbību bērnu tiesību aizsardzībā"), kādā organizējama valsts un pašvaldību institūciju un nevalstisko organizāciju sadarbība šajā jautājumā. To organizē ar konsultatīvu koleģiālu grupu, kuras izveido pašvaldībās, un Bērnu lietu sadarbības padomes palīdzību. Sadarbības grupas cita starpā izskata individuālus gadījumus saistībā ar iespējamiem bērna tiesību pārkāpumiem gadījumos, ja ir nepieciešama ātra rīcība un vairāku institūciju sadarbība, kā arī ja radušos situāciju nav iespējams atrisināt vienas institūcijas ietvaros vai nav to izdevies atrisināt ilgstošā laikposmā.

4. Speciālistu apmācība

Tiesību aktos ir noteikts plašs speciālistu loks – tiesnesis, prokurors, advokāts, tiesu izpildītājs, tiesu psiholoģijas eksperts, kurš veic bērnu psiholoģiskā stāvokļa izpēti, zvērināts notārs, policijas amatpersona, kura strādā ar bērniem, u.c. - , kam jāapgūst speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā. Mācības tiesnešiem bērna tiesību jautājumos organizē Tieslietu ministrija.

5. Bērna intereses

Atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likumam bērna tiesības un intereses ir prioritāras visās tiesiskajās attiecībās, kas skar bērnu. Latvijā visām darbībām attiecībā uz bērnu neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts vai pašvaldību institūcijas, sabiedriskās organizācijas vai citas fiziskās un juridiskās personas, tiesas, citas tiesībaizsardzības iestādes, prioritāri ir jānodrošina bērna tiesību un interešu ievērošana.
Bērna labākās intereses ikvienai fiziskai un juridiskai personai jāievēro visās darbībās un lēmumos, kas tieši vai netieši skar vai var skart bērnu. Nosakot bērna labākās intereses, jātiecas uz bērna situācijas ilgtspējīgu risinājumu, atbilstoši konkrētajai situācijai ņemot vērā likumā noteiktos kritērijus.

6. Lēmumu uzraudzība un izpilde tiesas procesos, kuros iesaistīti bērni

Tiklīdz spriedums, kas skar bērna tiesības un intereses, stājas likumīgā spēkā vai arī ir izpildāms nekavējoties, bet netiek pildīts, bērna likumiskais pārstāvis var iesniegt tiesu izpildītājam izpildu dokumentu. Par pieņemto spriedumu tiesa bērnam personīgi informāciju nesniedz. Tiek prezumēts, ka vecāki vai aizbildnis kā bērna likumiskais pārstāvis, rīkojoties bērna interesēs, gan izskaidro tiesas pieņemto nolēmumu atbilstoši bērna spējai to izprast, gan paziņo nepieciešamo informāciju par nolēmuma izpildes gaitu. Nepieciešamības gadījumā, izpildot nolēmumus lietās, kas izriet no aizgādības un saskarsmes tiesībām, tiesu izpildītājs sadarbojas ar bāriņtiesu, dodot rīkojumu sniegt izpildei nepieciešamo informāciju un piedalīties izpildes procesā.

7. Tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība

Nepilngadīgu personu lietas civilprocesā tiesā ved to likumiskie pārstāvji, kas visbiežāk ir bērna vecāki vai aizbildnis. Arī likumā noteiktajos gadījumos, kad nepilngadīgie ir tiesīgi patstāvīgi realizēt savas civilprocesuālās tiesības, tiek pieaicināti viņu likumiskie pārstāvji.
Papildu aizsardzības instruments paredzēts bērniem, kas nonākuši vardarbīgā ģimenes vidē. Ja vardarbība vai vardarbīga kontrole attiecas uz bērnu, pieteikumu tiesai par aizsardzību bērna interesēs var iesniegt ne tikai viens no bērna vecākiem vai aizbildnis, bet arī bāriņtiesa vai prokurors. Tas nozīmē, ka gadījumā, ja bērna likumiskais pārstāvis kādu iemeslu dēļ nerīkojas bērna tiesību aizsardzībai, lūgumu tiesai var iesniegt kāda no pieminētajām kompetentajām iestādēm. Jāņem vērā, ka aizsardzību pret vardarbību var lūgt jebkurā civilprocesa stadijā, tostarp arī pirms prasības celšanas.

8. Adopcijas procedūra, ieskaitot starptautisko adopciju

Latvijā nepilngadīga bērna adopcija ir atļauta, ja tā ir bērna interesēs. Adopcijas tiesiskos pamatus nosaka Civillikums. Adopcijas kārtību nosaka Ministru kabineta noteikumi. Adopciju apstiprina tiesa. Bērnu var adoptēt, ja pirms adopcijas apstiprināšanas viņš ir atradies adoptētāja aprūpē un uzraudzībā, kā arī pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādnības iestāde – bāriņtiesa, ir konstatējusi bērna un adoptētāja savstarpējo piemērotību, kā arī ir pamats uzskatīt, ka adopcijas rezultātā starp adoptētāju un adoptējamo izveidosies patiesas bērnu un vecāku attiecības. Ja bērns sasniedzis 12 gadu vecumu, viņam personīgi jāizsaka piekrišana adopcijai.
Persona, kura vēlas adoptēt bērnu, iesniedz attiecīgu iesniegumu bāriņtiesai. Lai konstatētu piemērotību adopcijai, bāriņtiesa atbilstoši adopcijas kārtībai veic adoptētāja ģimenes izpēti. Adoptētāja aprūpē bērnu var nodot ar bāriņtiesas lēmumu.
Likumos paredzētajos gadījumos un kārtībā bērnu var adoptēt uz tādu ārvalsti, kurai ir saistoša 1993. gada 29. maija Hāgas konvencija par bērnu aizsardzību un sadarbību starpvalstu adopcijas jautājumos, kā arī 1989. gada 20. novembra Bērnu tiesību konvencija un ar kuru Latvija ir noslēgusi divpusēju līgumu, nosakot abpusēju tiesiskās sadarbības specifiku ārvalstu adopcijas jomā. Bērnu var adoptēt uz ārvalsti, ja ir saņemts Ārvalstu adopcijas komisijas atzinums, kurā ietverts secinājums, ka adopcijas process uz ārvalsti atbilst šajā likumā noteiktajiem bērna tiesību aizsardzības principiem un bērna labākajām interesēm.

Lapa atjaunināta: 09/08/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Luksemburga

1. Bērna tiesībspēja un rīcībspēja

Luksemburgā minimālais vecums, kuru sasniedzot, prasītājs var patstāvīgi ierosināt prasību tiesā, ir 18 gadi attiecībā uz visām tiesību jomām. Pastāv izņēmums attiecībā uz rīcībspējīgiem bērniem, kuri var iesniegt sūdzību savā vārdā.
Luksemburgā ir specializēta tiesu sistēma, kas izskata noziedzīgus nodarījumus, kurus izdarījuši bērni, kas nav sasnieguši minimālo vecumu, no kura iestājas kriminālatbildība, Luksemburgā tie ir 18 gadi. Tas nozīmē, ka bērns, kurš nav sasniedzis 18 gadu vecumu, neizdara “noziegumus” Luksemburgas tiesību sistēmas izpratnē; bērns izdara “darbības, ko kvalificē kā noziegumus”. Pastāv īpaša tiesas iestāde — Jauniešu lietu tiesa (*Tribunal de la jeunesse*) — , kas ir atbildīga par aizturēšanas, aizsardzības un/vai izglītošanas pasākumu piemērošanu.

2. Pielāgota tiesas procesa pieejamība

Civillietas izskata civiltiesās, izņemot dažas ģimenes un bērnu aizsardzības lietas. Nav īpašu ģimenes un jauniešu lietu tiesu administratīvo tiesību jomā. Administratīvās tiesas tikai izskata lēmumus par patvērumu un migrāciju.
Jauniešu lietu tiesa ir kompetenta strādāt ar bērniem, kuri ir aizdomās turētie un noziedzīgu nodarījumu izdarītāji, kā arī noteikt aizsardzības pasākumus bērniem, kuriem vajadzīga palīdzība un aizsardzība. Jauniešu lietu tiesa pieņem izglītošanas un aizsardzības pasākumus. Bērnus, kuri tiek turēti aizdomās / ir izdarījuši noziedzīgu nodarījumu, uzskata nevis par noziedzīgu nodarījumu izdarītājiem, bet par bērniem, kuriem vajadzīga aizsardzība un palīdzība. Attiecīgi krimināltiesības kā tādas nav piemērojamas bērniem.
Prokuratūras Jauniešu aizsardzības nodaļa parasti ir atbildīga par visiem jautājumiem, kas skar bērnus un viņu ģimenes. Ja tiesas procesā ir iesaistīti bērni kā cietušie, prokurori cieši sadarbojas ar tiesas policijas Jauniešu aizsardzības nodaļu.
Luksemburgā Jauniešu lietu tiesa ir kompetenta strādāt ar bērnu aizsardzības lietām. Jauniešu lietu tiesās darbojas specializēti tiesneši, kuri ir atbildīgi par tiesību aktu jauniešu aizsardzības jomā īstenošanu. Ģimenes tiesnešiem ir kompetence lietās saistībā ar aizgādības tiesībām. Tās arī uzrauga likumīgo pārstāvju vai aizbildņu darbu. Šo uzdevumu veikšanā ģimenes tiesneši var prasīt paskaidrojumus gan no bērna likumīgā pārstāvja un aizbildņa, gan no paša bērna.

3. Juridiski un politikas pasākumi, lai izvairītos no kavēšanās tādu lietu izskatīšanā, kurās iesaistīti bērni

Nav īpašu noteikumu, lai nodrošinātu, ka civilprocesi, kuros iesaistīti bērni, norisinās bez liekas kavēšanās. Attiecībā uz procesuālajiem termiņiem piemēro vispārējos noteikumus (tos, kas piemērojami pieaugušajiem). Šie noteikumi atšķiras atkarībā no tiesas, kas izskata lietu.

4. Īpaši bērnu aizsardzības mehānismi un procedūras un bērna intereses

Ikviens, proti, gan pieaugušie, gan bērni var pieprasīt bezmaksas juridisku informāciju no Juridisko iesniegumu un informācijas dienesta (*Service d'accueil et d'information juridique*)

Šis dienests var sniegt atbalstu bērnam tiesiskās aizsardzības līdzekļu izmantošanā. Bērnam var palīdzēt arī advokāts.

Jēdziena "bērna intereses" nozīme nav definēta piemērojamajos tiesību aktos.

Bērna interešu novērtēšana ir tiesnešu kompetencē. Novērtējot bērna intereses, tiesneši var ņemt vērā vairākus faktorus, tostarp, piemēram, bērna labklājību, sociālos faktorus u. c. Neraugoties uz spēkā esošajām juridiskajām prasībām, tiesa, nosakot bērna intereses, var ņemt vērā bērna viedokli. Bērns var paust savu viedokli, kad viņu uzklausa civillietā, piemēram, saistībā ar aizgādības tiesībām.

Visas tiesas ievēro starptautiskus juridiskus instrumentus, piemēram, *Eiropas Konvenciju par bērnu tiesību piemērošanu* Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru.

5. Lēmumu izpildes uzraudzība tiesas procesos, kuros iesaistīti bērni

Bērni nevar patstāvīgi prasīt tiesas sprieduma izpildi. Šīs tiesības bērna vārdā īsteno viņa likumīgais pārstāvis.

Ja ir izdots lēmums pret bērnu, kurš ir atbildētājs, lēmuma izpilde ir jāvērš pret bērna atsevišķo īpašumu. Bērniem, kuri ir atbildētāji un kuri neizpilda savus pienākumus, kas izriet no tiesas lēmuma, nevar piemērot piespiedu aizturēšanu.

Bērnu aizsardzības lietās bērns, kuru pārstāv advokāts, var patstāvīgi prasīt tiesas sprieduma izpildi.

6. Tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība

Bērns, kurš vēlas iesniegt sūdzību, pārsūdzību vai pieteikumu par izskatīšanu vispārējās jurisdikcijas tiesā, ir jāpārstāv viņa likumīgajam pārstāvim. Izņēmums ir rīcībspējīgi bērni, kuri var iesniegt sūdzību paši.

Tā kā bērna likumīgais pārstāvis pārstāv bērnu un veic visas darbības viņa vārdā, viņš var iesniegt pieteikumus vai pārsūdzības bez bērna piekrišanas. Tiesa var iecelt *ad-hoc* administratoru, ja pastāv interešu konflikts starp vecākiem un bērnu.

Arī Jauniešu lietu tiesas lēmumus bērns var pārsūdzēt ar advokāta atbalstu.

7. Aģentūras, kas atbild par atbalsta sniegšanu bērniem:

Office national de l'enfance (ONE)

Sociālais dienests (*SCAS*) – *Service de la protection de la jeunesse* (SPJ):

Ombudsman fir Kanner a Jugendlecher (OKaju)

8. Adopcija

Luksemburgā adopciju var veikt jebkurš Luksemburgas rezidents neatkarīgi no tā, vai viņš ir valstspiederīgais, kā arī nerezidenti, kuri vēlas adoptēt Luksemburgā dzīvojošu personu.

Adopcijas prasības reglamentē adoptētāja(-u) valsts tiesību akti.

Ja adopciju veic divi laulātie, kuriem nav vienāda valstspiederība vai kuri ir bezvalstnieki, piemēro tās valsts tiesību aktus, kurā ir laulāto pastāvīgā dzīvesvieta pieprasījuma iesniegšanas brīdī.

Adoptētajām personām piemēro viņu izcelsmes valsts tiesību aktus, ja vien plānotā adopcija nepiešķir šādām personām adoptētāja valstspiederību. Ja pastāv tiesību normu kolīzija, piemēro tās valsts tiesību aktus, kurā adopcija tiek likumīgi noslēgta.

Ikvienam, kurš vēlas adoptēt bērnu, vispirms ir jāsazinās ar Valsts izglītības, bērnu un jauniešu lietu ministriju (*Ministère de l'éducation nationale, de l'enfance et de la jeunesse* – MENJE), lai iesniegtu adopcijas pieteikumu. Pirms tiek novērtēta pieteikuma iesniedzēju piemērotība adopcijas veikšanai, tiek rīkots "adopcijas sagatavošanas kurss".

Maison de l'Adoption ir dienests, kas sniedz konsultācijas par adopciju personām, kuras iesaistītas adopcijas procesā (iespējamajiem adoptētājiem, adoptētajām personām, adoptētāju ģimenēm, adopcijā iesaistītajiem speciālistiem).

Tas sniedz atbalstu gan adopcijas procedūras laikā, gan pēc tam, nodrošinot personalizētas konsultācijas.

Luksemburgā adopcijas procedūra sastāv no dažādiem posmiem.

Saite uz tiesību aktiem

Bērniem draudzīga justīcija Luksemburgā (angļu un franču valodā) (989 Kb) en

Lapa atjaunināta: 10/12/2021

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Malta

Maltas tiesiskajā regulējumā pastāv dažādas definīcijas attiecībā uz to, kas likuma izpratnē ir "bērns" (Bērna tiesībspēja un rīcībspēja).

1. Bērna tiesībspēja un rīcībspēja

Maltā minimālais vecums, no kura iestājas kriminālatbildība, ir 14 gadi. Visās lietās minimālais vecums, kuru sasniedzot, prasītājs var patstāvīgi celt prasību tiesā, ir 18 gadi.

2. Pielāgota tiesas procesa pieejamība

Attiecībā uz mazgadīgiem noziedzīgu nodarījumu izdarītājiem specializētā tiesa, kuras darbs saistīts ar nepilngadīgajiem, ir Jauniešu lietu tiesa. Bērnus, kuri ir cietušie, uzklausa ar videosaišu starpniecību. Civilprocesā nepilngadīgie un pret nepilngadīgajiem, kuri nav sasnieguši 18 gadu vecumu, nevar celt prasību tiesā, to var izdarīt ar vecāku, aizbildņu vai aizgādņu starpniecību. Tomēr lietās, kas saistītas ar laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu, tiesa tiesvedības laikā vienmēr ņem vērā bērna intereses. Administratīvās lietas, kurās var būt iesaistīti bērni, ir ar bērnu aizsardzību, adopciju, ievietošanu audžuģimenē, nepavadītiem patvēruma meklētājiem saistītas lietas un patvēruma lietas, kurās iesaistīti bērni.

3. Juridiski un politikas pasākumi, lai izvairītos no kavēšanās ar bērniem saistītu lietu izskatīšanā

Atkarībā no apstākļiem ir dažādi spēkā esošie juridiskie un politikas pasākumi, lai izvairītos no kavēšanās ar bērniem saistītu lietu iztiesāšanā; krimināllietās nozīme ir tam, vai bērns ir cietušais vai noziedzīga nodarījuma izdarītājs, savukārt civillietās, kas saistītas ar ģimenes lietām, ņem vērā bērna intereses. Attiecībā uz administratīvām lietām, kas skar nepilngadīgos, ja tiek izdoti rīkojumi par aprūpi, tos iesniedz specializētā Jauniešu lietu tiesā.

4. Īpaši bērnu aizsardzības mehānismi un procedūras un bērna intereses

Maltas tiesību aktos nav pamatnoteikuma, kas paredz nosacījumus, ar kādiem neaizsargāts bērns ir jāuzklausa visos dažādajos pastāvošajos kriminālprocesos vai administratīvajos procesos. Dažādos statūtos un procedūrās, ko piemēro tiesas vai tiesai pielīdzināmas iestādes, ir dažādi noteikumi, ar

kuriem attiecīgais administratīvais process vai kriminālprocess tiek saskaņots ar ANO Konvencijas par bērna tiesībām 12. pantu. Maltā jebkurš bērns var būt par liecinieku, tomēr tiesai ir svarīgi pārliecināties, ka bērns, kurš ir liecinieks, saprot, ka nedrīkst sniegt nepatiesu liecību.

5. Lēmumu izpildes uzraudzība tiesas procesos, kuros iesaistīti bērni

Lēmumu uzraudzība un izpilde tiesas procesos, kuros iesaistīti bērni, ir atkarīga no lietas veida. Maltas tiesību aktos ir noteikti šādi krimināsodu veidi: notiesāšana, aprūpes rīkojumi, probācijas rīkojumi un nosacīti sodi. Civilprocesā lēmumus, kas attiecas uz bērniem kā prasītājiem vai atbildētājiem, izpilda tāpat kā lēmumus, kuros kā prasītāji vai atbildētāji ir iesaistīti pieaugušie. Administratīvā procesā saskaņā ar Maltas tiesību aktiem pret bērniem un bērni nevar celt prasību, to var darīt vecāks, kurš īsteno aizgādības tiesības, vai — ja šāda vecāka nav — aizbildnis vai aizgādnis. Bērnu aizsardzības lietas var ierosināt *Agenzija Appogg* Juridiskais departaments vai privāts advokāts.

6. Tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība

Saskaņā ar Maltas tiesību aktiem krimināprocesā bērniem, kuri ir cietušie, nav īpašu tiesību; šādas tiesības izriet no tiesību aktiem kā tādiem un attiecas uz visiem cietušajiem neatkarīgi no tā, vai viņi ir bērni vai pieaugušie. Civilprocesā/administratīvā procesā bērns var izmantot jebkuru sūdzības iesniegšanas, pārsūdzības vai izskatīšanas tiesā mehānismu ar vecāka, aizbildņa vai aizgādņa starpniecību. Strīdus tiesvedībā starp vecāku tiesību turētājiem Ģimenes lietu tiesā var iecelt bērna advokātu, kurš pārstāv bērna intereses.

7. Adopcija

Maltā adopcijas procedūra sastāv no dažādiem posmiem.

Bērniem draudzīga justīcija Maltā (366 Kb) en

Lapa atjaunināta: 31/07/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Portugāle

1. Nepilngadīgo tiesībspēja un rīcībspēja

Saskaņā ar Civilkodeksu (*Código Civil*) nepilngadīgajiem, proti, personām, kuras vēl nav sasniegušas 18 gadu vecumu, parasti nav tiesībspējas un rīcībspējas. Nepilngadīgo rīcībspēju var īstenot ar vecāku atbildību un arī ar aizbildnību. Tie ir juridiskās pārstāvības veidi, kad attiecīgā persona rīkojas nepilngadīgā vārdā un interesēs.

Nepilngadīgajiem, kas jaunāki par 18 gadiem, parasti nav arī tiesībspējas. Viņus tiesā var pārstāvēt viņu pārstāvji, izņemot attiecībā uz darbībām, ko viņi var veikt personīgi un brīvi. Nepilngadīgos, kuru abiem vecākiem ir vecāku atbildība, tiesā pārstāv viņu vecāki, un, lai celtu prasību tiesā, ir vajadzīga abu vecāku piekrišana.

Piemērojot sekas, ko bērniem un jauniešiem rada tādu darbību veikšana, kuras saskaņā ar kriminältiesībām uzskata par noziedzīgu nodarījumu, ņem vērā vecuma grupas, kurām attiecīgi piemēro dažādas juridiskās shēmas. Tāpēc, ja šādas darbības ir veikušas:

personas, kas jaunākas par 12 gadiem, piemēro shēmu, kas paredzēta Likumā par bērnu un jauniešu aizsardzību bīstamās situācijās (*Lei de Proteção de Crianças e Jovens em Perigo*) (1999. gada 1. septembra Likums Nr. 147/99), proti, likumu, kura mērķis ir tikai aizsardzība;

personas vecumā no 12 līdz 16 gadiem piemēro Izglītības aizbildnības likums (*Lei Tutelar Educativa*) (1999. gada 14. septembra Likums Nr. 166/99). Saskaņā ar šo likumu īsteno aizsardzības un izglītošanas pasākumi, lai izglītotu nepilngadīgos par tiesību aktu piemērošanu un cieņpilnu un atbildīgu iekļaušanos kopienas dzīvē;

personas, kas vecākas par 16 gadiem, tās sauc pie krimināatbildības un tām var piemērot sodu, par kuru krimināatbildība ir noteikta Krimināprocesa kodeksā (*Código do Processo Penal*). Jaunieši vecumā no 16 līdz 21 gadam ir pakļauti īpašai krimināltiesiskai sistēmai, kas paredzēta 1982. gada 23. septembra Dekrētlikumā Nr. 401/82.

2. Piekļuve atbilstīgām procedūrām

Portugāles tiesu struktūra ietver specializētas tiesas nepilngadīgajiem, kas nodarbojas ar tādiem jautājumiem kā vecāku atbildības regulējums, uzturēšanas pienākumi, adopcija, aizsardzības pasākumu piemērošana un citiem jautājumiem. Patvēruma, imigrācijas un bēgļu lietas, kurās iesaistīti nepilngadīgie, izskata administratīvās tiesas.

3. un 4. punktā ir piemēri par tādu tiesvedību pielāgošanu, kurās iesaistīti nepilngadīgie. Vēl viens piemērs ir Krimināprocesa kodeksa grozījumi, kas izriet no Direktīvas (ES) 2016/800 transponēšanas:

tiesvedībās, kas saistītas ar cilvēku tirdzniecību vai nodarījumiem pret seksuālo brīvību un pašnoteikšanos, procesuālas darbības, kurās iesaistīti nepilngadīgie, tostarp tiesas sēdes, parasti nav publiski pieejamas;

personai, kas nav tiesvedības puse, neatkarīgi no tās leģitīmajām interesēm ir aizliegts iepazīties ar lietas materiāliem, kur atbildētājs ir nepilngadīgs;

apsūdzētajam nepilngadīgajam ir tiesības uz to, lai procesa laikā viņu pavada personas, kam ir vecāku atbildība, viņa juridiskais pārstāvis vai *de facto* aizbildnis, vai — ja ar šīm personām nevar sazināties vai ja ir īpaši apstākļi nepilngadīgā interesēs vai procesa vajadzībām, un tikai tik ilgi, kamēr šādi apstākļi pastāv — cita piemērota persona, ko izraudzījies nepilngadīgais un ko atzinusi kompetentā tiesu iestāde.

3. Tiesību akti un pasākumi termiņu saīsināšanai lietās, kurās iesaistīti nepilngadīgie

Civillietās:

tiesvedība adopcijas procedūrā ir steidzama (2015. gada 8. septembra Likuma Nr. 143/2015 32. pants);

saskaņā ar civilās aizbildnības procesa tiesisko regulējumu (*Regime Geral do Processo Tutelar Cível*) (apstiprināts ar 2015. gada 8. septembra Likumu Nr. 141/2015) ***i)*** gadījumos, kad aizkavēšanās civiltiesiskās aizbildnības lietās var nelabvēlīgi ietekmēt bērna intereses, tiesvedību turpina tiesas brīvdienās; ***ii)*** rīkojumus, ko uzskata par steidzamiem, izdod ne vēlāk kā divu dienu laikā; ***iii)*** ja ir noteikts piespiedu pasākums vai papildu sankcija, kas aizliedz vecāku saskarsmi, vai ja ir nopietni apdraudētas no vardarbības ģimenē un cita veida vardarbības ģimenē, piemēram, fiziskas vai seksuālas vardarbības pret bērniem, cietušo tiesības un drošība, prokuratūra 48 stundu laikā pēc tam, kad uzzinājusi par situāciju, pieprasa ieviest vai grozīt noteikumu, kas regulē nepilngadīgā vecāku atbildības īstenošanu; ***iv)*** tiesas sēde un iztiesāšana ir nepārtraukta, un to var pārtraukt tikai nepārvaramas varas vai absolūtas nepieciešamības dēļ.

Krimināllietās:

saskaņā ar Izglītības aizbildnības likumu (1999. gada 14. septembra Likums Nr. 166/99), ***i)*** tiesas brīvdienās turpina tiesvedību attiecībā uz nepilngadīgo, kurš atrodas valsts vai privātā iestādē vai aizturēšanas centrā vai ir izolēts, lai saņemtu eksperta atzinumu par nepilngadīgā personību; ***ii)*** ja tiesvedības aizkavēšanās varētu nelabvēlīgi ietekmēt nepilngadīgo, tiesa, izdodot pamatotu rīkojumu, nolemj, ka tiesvedība ir steidzama un notiek tiesas brīvdienu laikā; ***iii)*** ja tiek piemērots un pārsūdzēts izolācijas pasākums, tiesvedību uzskata par steidzamu un to veic tiesas brīvdienu laikā; ***iv)*** rīkojumi, kas uzskatāmi par steidzamiem, jāizdod divu dienu laikā.

4. Īpaši mehānismi un procedūras bērna atbalstam un bērna interešu aizsardzībai

Tiesvedībā civillietās un lietās, kas attiecas uz vecāku aizgādības īstenošanas regulējumu, nepilngadīgais ir jāuzklausa, ja viņš ir vecāks par 12 gadiem vai ja viņš ir jaunāks un spēj saprast apspriežamos jautājumus, ņemot vērā bērna vecumu un briedumu. Turklāt bērnu uzklausīšanas un līdzdalības princips ir viens no civilās aizbildnības procedūras pamatprincipiem, ko regulē tiesiskais regulējums par civilās aizbildnības procedūrām. Šā regulējuma 5. panta 1. punktā ir noteikts, ka "*bērnus var uzklausīt un, nosakot bērna intereses, tiesu iestādes ņem vērā bērna viedokli*".
Ja bērns ir **noziedzīgā nodarījumā cietušais**, Statūtos attiecībā uz cietušo (*Estatuto da Vítima*) (apstiprināti ar 2015. gada 4. septembra Likumu Nr. 130/2015, ar ko transponē Direktīvu 2012/29/ES) jo īpaši ir noteikts, ka
i) bērnam ir tiesības uz uzklausīšanu kriminālprocesā un ka ir jāņem vērā viņa vecums un briedums;
ii) obligāti jāieceļ advokāts, ja bērna un viņa vecāku, likumīgā pārstāvja vai *de facto* aizbildņa intereses ir pretrunīgas un ja attiecīgi nobriedis bērns to pieprasa tiesai; un
iii) bērna stāstījumu kriminālizmeklēšanas gaitā ieraksta, izmantojot audio vai audiovizuālus līdzekļus, lai tiesas procesā to varētu izmantot kā pierādījumu. Šajā nolūkā stāstījumu uzklausa neformālā un privātā vidē, lai jo īpaši nodrošinātu spontānumu un patiesu reakciju.
Bērna tiesības piedalīties un tikt uzklausītam Likumā par bērnu un jauniešu aizsardzību bīstamās situācijās ir paredzētas četru veidu noteikumos, kas:
a) attiecas uz personām, kuras uzskata par 12 gadus veciem vai vecākiem bērniem;
b) attiecas uz bērniem, kuri jaunāki par 12 gadiem,
c) neattiecas uz vecumu un
d) norāda tikai brieduma kritēriju.
Viens no vispārējiem principiem, ko piemēro Izglītības aizbildnības likumā paredzētajai aizbildnības procedūrai, ir bērna uzklausīšana (47. pants). Šis likums arī nosaka nepilngadīgā tiesības piedalīties jebkurā tiesvedībā, pat ja viņš ir aizturēts vai atrodas apcietinājumā. Šī dalība notiek tā, lai nepilngadīgais justos brīvi un cik vien iespējams dabiski (45. pants).

5. Ar nepilngadīgajiem saistītu nolēmumu izpilde

Parasti nolēmumus, kas pieņemti civilprocesā, kurā nepilngadīgie iesaistīti kā prasītāji vai atbildētāji, izpilda tādā pašā veidā kā nolēmumus tiesvedībās, kurās kā prasītāji vai atbildētāji iesaistīti pieaugušie, ievērojot tādus pašus nosacījumus.
Tomēr noteiktās situācijās un apstākļos ir pamatota īpaša tiesiskā regulējuma piemērojamība. Tādējādi attiecībā uz vecāku aizgādības īstenošanas regulējumu gadījumos, kad pastāv risks, ka lēmums netiks izpildīts, tiesnesis var izdot rīkojumu uz noteiktu laiku uzraudzīt tehnisko konsultāciju dienestu noteiktās kārtības īstenošanu (Civilās aizbildnības procesa tiesiskais regulējums). Uzturēšanas saistību gadījumā tiesību aktos ir noteikta sodāmība par pienākuma maksāt uzturlīdzekļus neizpildi, tomēr, lai sāktu kriminālprocesu, ir jāiesniedz sūdzība (Kriminālkodeksa (*Código Penal*) 250. pants).
Saskaņā ar **krimināltiesībām** Izglītības aizbildnības likumā paredzētos trīs piesardzības pasākumus (nepilngadīgā atgriešana vecākiem, likumīgajam pārstāvim, audžuģimenē, *de facto* aizbildnim vai citai piemērotai personai un pienākumi, kas noteikti nepilngadīgajam; nepilngadīgā aizgādība valsts vai privātā iestādē; nepilngadīgā aizturēšana aizturēšanas centrā) pēc tiesas ierosmes vai pēc pieprasījuma nomaina, ja tiesnesis secina, ka piemērotais pasākums neatbilst paredzētajiem mērķiem. Jebkurā gadījumā tos pēc tiesas ierosmes pārskata ik pēc diviem mēnešiem.
Lēmumā tiesa izraugās iestādi, kas atbild par piemērotā pasākuma izpildes uzraudzību un nodrošināšanu. Izņemot gadījumus, kad likumā noteikta struktūra, kas atbild par pasākuma īstenošanas uzraudzību un nodrošināšanu, tiesa var uzticēt pasākuma izpildi valsts pārvaldes iestādei, labklājības iestādei, nevalstiskai organizācijai, apvienībai, sporta klubam vai jebkurai citai publiskai vai privātai struktūrai vai personai, ko tā uzskata par piemērotu. Izraudzītajai struktūrai, ievērojot likumā paredzētos nosacījumus un intervālus, vai, ja likumā nekas nav paredzēts, tiesas noteiktos laika intervālos jāinformē tiesa par piemērotā pasākuma izpildi un nepilngadīgā izglītības procesa gaitu, kā arī par visiem apstākļiem, kuru dēļ pasākums būtu jāpārskata.

6. Adopcija

Adopcija ir veids, kā izveidot radniecības attiecības starp bērnu, kuram ir atņemta ģimene, un personu vai pāri, un par to ir jālemj ar tiesas spriedumu. Tiesas lēmumu par adopciju pieņem tikai tad, ja adopcijai ir likumīgs pamatojums; lēmums sniedz faktisku labumu bērnam; neliek netaisnīgi atstāt novārtā pārējos adoptētāja(-u) bērnus, un ir pamatotas cerības, ka saikne starp adoptētāju(-iem) un bērnu vai jaunieti būs identiska radniecības saiknei.
Ar adopcijas spriedumu adoptētais bērns vai jaunietis:
visos juridiskajos aspektos iegūst adoptētāja(-u) bērna statusu ar tiesībām un pienākumiem, kas ir identiski tiem, kuri izriet no dabiskām radniecības attiecībām, un kļūst par adoptētāja(-u) ģimenes locekli;
ģimenes attiecības un saskarsme ar bioloģisko ģimeni beidzas, izņemot tiesību aktos paredzētos gadījumus, jo īpaši ar bioloģiskajiem brāļiem un māsām, ja adoptētājs piekrīt un ja adoptētā bērna interesēs ir uzturēt šādu saskarsmi;
zaudē savu sākotnējo uzvārdu un iegūst adoptētāja(-u) uzvārdu;
pēc adoptētāja(-u) pieprasījuma un ja tiesa uzskata, ka tas ir bērna interesēs un atvieglo integrāciju ģimenē, var mainīt vārdu.
Saskaņā ar Civilkodeksu bērnu var adoptēt šādas personas:
divas personas (arī viena dzimuma personas), kas sasniegušas 25 gadu vecumu un ir bijušas laulībā ilgāk par četriem gadiem (ieskaitot laiku, kas tieši pirms laulības pavadīts partnerattiecībās, kas nav laulība), ar nosacījumu, ka šīs personas nav juridiski šķirtas;
persona, kas sasniegusi 30 gadu vecumu vai ir vecāk par 25 gadiem, ja adoptētais ir laulātā bērns.
Jānorāda, ka parasti:
kad bērnu vai jaunieti oficiāli uztic adopcijai, adoptētājam nevajadzētu būt vecākam par 60 gadiem;
sākot no 50 gadu vecuma, adoptētāja un adoptētā vecuma atšķirība nedrīkst pārsniegt 50 gadus, izņemot gadījumus, kad ir nopietni iemesli to darīt un tas ir adoptētā interesēs (piemēram, adoptētais ir citu adoptēto brālis vai māsa un 50 gadu vecuma atšķirība attiecas tikai uz adoptēto personu).
Ja adoptētais ir vecāks par 12 gadiem, ir vajadzīga viņa piekrišana adopcijai. Adoptēto personu uzklausa tiesnesis prokurora klātbūtnē saskaņā ar nosacījumiem un noteikumiem, kas paredzēti bērnu uzklausīšanai civilprocesā par aizbildnību.
Saskaņā ar 2015. gada 8. septembra Likumu Nr. 143/2015 personas, kas jaunākas par 16 gadiem, nevar pieprasīt piekļuvi informācijai par savu izcelsmi. Pēc 16 gadu vecuma sasniegšanas adoptētais noteikti var pieprasīt šādu piekļuvi. Tomēr līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai vienmēr ir vajadzīga adoptētāju vai likumīgā pārstāvja piekrišana. Ja pieprasījums piekļūt informācijai ir iesniegts nopietnu iemeslu dēļ, jo īpaši, ja ir apdraudēta adoptētā nepilngadīgā veselība, tiesa pēc vecāku vai prokuratūras pieprasījuma var atļaut piekļuvi informācijai par adoptētā nepilngadīgā personīgo vēsturi.
2015. gada 8. septembra Likums Nr. 143/2015 regulē valsts un starptautiskās adopcijas procedūras un kompetento iestāžu iejaukšanos šajās procedūrās.

Lapa atjaunināta: 08/09/2023

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Somija

1. Bērna tiesībspēja un rīcībspēja

Somijā minimālais vecums, no kura iestājas kriminālatbildība, ir 15 gadi.
Citās lietās minimālais vecums, kuru sasniedzot, var ierosināt lietu tiesā, ir 12 gadi (veselības aprūpes jautājumi, ievietošana aprūpē), 15 gadi (nodarbinātības, patvēruma, migrācijas jautājumi, izglītības jautājumi, administratīvi sodi) vai 18 gadi (ģimenes lietas).

2. Pielāgota tiesas procesa pieejamība

Izmeklēšanu, kas saistīta ar bērniem, ciktāl iespējams, nodod policijas darbiniekiem, kuri ir apmācīti vai guvuši pieredzi šā uzdevuma veikšanā. Lielākos policijas iecirkņos ir struktūrvienības vai policijas darbinieki, kuri specializējas pret bērniem izdarītu noziegumu izmeklēšanā. Pret bērniem izdarītu noziegumu izmeklēšana visos policijas iecirkņos parasti tiek nodota izmeklētājiem, kuriem ir profesionālas prasmes un īpaša kompetence šāda veida noziegumu izmeklēšanā.
Prokuratūrai ir īpaša prokuroru sistēma, lai nodrošinātu kompetenci noteiktā specializācijas jomā un uzturētu un attīstītu prokuroru profesionālās prasmes. Ir īpaša tādu prokuroru grupa, kuri specializējušies lietās, kas saistītas ar vardarbību pret bērniem un sievietēm. Šie prokurori apmāca citus prokurorus viņu kompetences jomā.
Izmeklēšanu, kas saistīta ar bērniem, ciktāl iespējams, nodod speciālistiem, kuri ir apmācīti vai guvuši pieredzi šā uzdevuma veikšanā.
Bērnu tiesībsargs veicina bērnu interešu aizsardzību un bērnu tiesību īstenošanu vispārējā līmenī, taču neizskata individuālas lietas.

3. Īpaši bērnu atbalsta mehānismi un procedūras

Kopš 2016. gada sākuma kā pierādījumu tiesā lietās, kurās cietušajiem ir vajadzīga īpaša aizsardzība, var izmantot arī 15–17 gadus vecu cietušo liecību videoierakstus.
Saskaņā ar Kriminālizmeklēšanas likumu kriminālizmeklēšanas iestāde vajadzības gadījumā apspriežas ar ārstu vai citu ekspertu par to, vai izmeklēšanas pasākumus var vērst pret bērnu, kurš ir jaunāks par 18 gadiem.
Parasti bērnus, kuri ir cietušie, iztaujā policijas darbinieki, kuri ir apmācīti vai guvuši pieredzi šā uzdevuma veikšanā. Iztaujāšanu var veikt arī veselības aprūpes speciālists.
Sadarbībā ar lielāko pilsētu universitāšu slimnīcām ir izveidoti speciāli kompetences centri, kas specializējušies tādu noziegumos cietušo, uzklausīšanā, kuri ir nepilngadīgas personas. Policijas darbs notiek ciešā sadarbībā ar šiem centriem.

4. Speciālistu apmācība

Tieslietu ministrija regulāri organizē padziļinātu apmācību tiesnešiem, tiesu darbiniekiem un juridiskās palīdzības speciālistiem par bērnu psiholoģiju, juridisko psiholoģiju, cietušo tiesībām, cilvēktiesībām un to personu īpašajām vajadzībām, kuras cietušas no seksuālās vardarbības. Apmācībā var piedalīties arī prokurori.
Ģenerālprokuratūra organizē apmācību prokuroriem par lietām, kas saistītas ar seksuālu un fizisku vardarbību pret bērniem. Daži no tematiem ir bērnu attīstība, bērnu psiholoģija un bērnu iztaujāšana.
Policijas ierēdņu apmācība ietver apmācību par bērnu psiholoģiju, komunikācijas prasmēm un to, kā veikt bērnu iztaujāšanu. Speciālistiem, kuri apguvuši īpašu apmācību, ko nodrošina Valsts policijas pārvalde, piešķir īpašu eksperta kvalifikāciju.

5. Tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība

Sūdzību par prokurora lēmumu nesākt kriminālvajāšanu var iesniegt ģenerālprokuroram, kuram ir tiesības no jauna izvērtēt izvirzītās apsūdzības.

6. Ģimenes dzīve

Adopcijas procesā pirmais posms ir konsultācijas par adopciju, ko sniedz pašvaldības sociālās labklājības iestādes un organizācija “Save the Children Finland”. Konsultācijas par adopciju klientiem tiek sniegtas bez maksas. Lai iesniegtu pieteikumu adopcijas atļaujas saņemšanai un lūgumrakstu par adopcijas atļaušanu, adopcijas konsultāciju sniedzējs sagatavo rakstisku ziņojumu par adopcijas konsultāciju sniegšanu. Ziņojumā sniedz nepieciešamo informāciju par iesaistītajām personām un viņu apstākļiem.
Pamatojoties uz ziņojumu, Adopcijas padome pieņem lēmumu par adopcijas atļaujas piešķiršanu. Lai varētu adoptēt nepilngadīgu bērnu, gan valsts, gan starptautiskās adopcijas lietās ir jāsaņem Adopcijas padomes atļauja. Šāda atļauja ir derīga divus gadus. Pieteikumu iesniedzēji var pieteikties atļaujas derīguma termiņa pagarināšanai.
Ir tikai viens adopcijas veids. Kad adopcija ir atļauta, adoptēto bērnu uzskata par adoptētāju bērnu, nevis par viņa iepriekšējo vecāku bērnu.
Adopcijas atļauja nav vajadzīga, ja adoptētais ir iespējamā adoptētāja laulātā bērns vai bērns, par kuru adoptētājs jau ir citādi rūpējies un kuru viņš ir uzaudzinājis noteiktā veidā.
Parasti personām, kuras ir ārvalstnieki, papildus adopcijas konsultāciju saņemšanai vienmēr ir jāpiesakās starptautiskās adopcijas pakalpojumiem. Šādus pakalpojumus sniedz Helsinku pilsētas Sociālo pakalpojumu departaments, “Save the Children Finland” un “Interpedia”.
Procesa beigās adopciju atļauj ar tiesas lēmumu.

Bērniem draudzīga justīcija Somijā (534 Kb) en

Lapa atjaunināta: 03/08/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā - Zviedrija

1. Minimālais vecums, kuru sasniedzot, prasītājs var patstāvīgi ierosināt lietu tiesā

Zviedrijā minimālais vecums, no kura iestājas kriminālatbildība, ir 15 gadi. Personas, kuras ir vismaz 18 gadus vecas, tiesā var ierosināt lietu nodarbinātības, migrācijas un patvēruma, kā arī administratīvu sodu jautājumos. Izglītības jautājumos šis vecums ir 16 gadi, savukārt veselības aprūpes jautājumos (tikai tad, ja tie attiecas uz piespiedu psihiatrisko aizturēšanu/ārstēšanu) un jautājumos, kas saistīti ar ievietošanu aprūpē, tie ir 15 gadi (lai gan bērni parasti ir atbildētāji, nevis prasītāji).

2. Specializētās iestādes un kompetentās iestādes

Zviedrijā nav īpašu tiesu mazgadīgiem likumpārkāpējiem. Pret bērniem, kuri jaunāki par 15 gadiem, kriminālvajāšanu nevar uzsākt, un viņi ir ievietojami sociālo dienestu aprūpē, savukārt bērni, kuri ir vecumā no 15 līdz 18 gadiem, stājas vispārējo tiesu priekšā. Zviedrijā ir vispārējās tiesas un administratīvās tiesas. Tās darbojas paralēli. Administratīvo tiesu sistēmas darbs ir saistīts ar administratīvu lēmumu apstrīdēšanu.
Civillietas un lietas, kas saistītas ar aizgādību, dzīvesvietu un saskarsmi, izskata vispārējās tiesas. Zviedrijā nav specializētu iestāžu, kuru darbs saistīts ar bērniem civilprocesos. Lielākā daļa ģimenes tiesību strīdu ietilpst vispārējo tiesu jurisdikcijā.

3. Spēkā esošie juridiskie un politikas pasākumi, lai izvairītos no kavēšanās ar bērniem saistītu lietu izskatīšanā

Ja bērns tiek turēts aizdomās par nozieguma izdarīšanu, vecāki vai cita persona, kura atbild par bērna aprūpi, būtu jāinformē par noziegumu un bērna iztaujāšanu, cik drīz vien iespējams. Vecākiem jābūt klāt iztaujāšanas laikā. Ja noziegums ir smags, cik drīz vien iespējams par noziegumu būtu jāinformē arī sociālie dienesti, un to pārstāvjiem būtu jāpiedalās iztaujāšanā. Izmeklēšanu un tiesvedību pielāgo gados jauniem aizdomās turētajiem. Tiesvedībai jābūt

pabeigtai saprātīgā laikposmā. Ir arī vispārējs noteikums, kas nosaka, ka attiecīgie lēmumi jāpieņem un tiesvedība jāsāk bez nepamatotas kavēšanās, ja lietās saistībā ar aizgādību, dzīvesvietu un saskarsmi ir iesaistīti bērni.

4. Īpaši bērnu atbalsta mehānismi un procedūras un veidi, kā nodrošināt bērna viedokļa ņemšanu vērā

Gan bērni, gan pieaugušie var būt puses tiesvedībā. Tādējādi bērniem, kuri ir noziegumos cietušie, ir tādas pašas tiesības tikt uzklausītiem un piedalīties tiesvedībā kā pieaugušajiem. Lietās, kurās bērna notikumu izklāstam ir īpaši svarīga nozīme (kā tas ir gadījumā, kad bērns ir cietušais), iztaujāšanā jāpiedalās ekspertam bērnu psiholoģijā vai nopratināšanas psiholoģijā vai viņam jāsniedz komentāri par bērna sniegtā izklāsta vērtību. Lieciniekiem nav tiesību tikt uzklausītiem neatkarīgi no tā, vai liecinieks ir bērns vai pieaugušais. Lecinieki nav tiesvedības puses un nepiedalās kriminālprocesā — viņi tikai vajadzības gadījumā sniedz savu izklāstu par to, kas noticis.

5. Daudzdisciplīnu pieeja

Ir nepieciešama dažādu dalībnieku, piemēram, policijas, prokuratūras, veselības aprūpes dienestu un sociālo dienestu sadarbība. Ja bērns ir vardarbībā cietušais, galvenā atbildība par sadarbību ir sociālajiem dienestiem. Lielākajā daļā pašvaldību ir tā dēvētās konsultāciju grupas, kurās darbojas pārstāvji no sociālajiem dienestiem, prokuratūras, policijas, bērnu veselības aprūpes dienestiem un bērnu un jauniešu psihiatrijas dienestiem un kuras lemj par spēku un plānošanas koordinēšanu un izlemj, kādā secībā šiem dažādajiem dalībniekiem būtu jārīkojas, tiklīdz ir sagatavots ziņojums par noziegumu pret bērnu. Ja bērns ir noziegumā cietušais vai tiek turēts aizdomās par nozieguma izdarīšanu, policijai un prokuratūrai vienmēr ir jāsadarbojas. Nodibina arī sadarbību ar sociālajiem dienestiem un citiem attiecīgiem dalībniekiem.

6. Spēkā esošie pasākumi, lai nodrošinātu, ka galvenais apsvērums ir bērna intereses

Zviedrijas tiesību aktos ir noteikts, ka vispārējo tiesu galvenais apsvērums ir bērna intereses, kas nozīmē, ka tiesai ir jāņem vērā katra bērna intereses. Lietās, kas saistītas ar aizgādību, dzīvesvietu un saskarsmi, tiesa izlemj par bērna interesēm. Tomēr Zviedrijas administratīvās tiesības neparedz vispārēju principu, ka iestādēm vai administratīvām tiesām ir jāņem vērā bērna intereses vai ka ir jāpiešķir noteikts svērums bērna interesēm. Tāpēc administratīvās tiesības šajā ziņā atšķiras no civiltiesībām. Tomēr dažās īpašās administratīvajās jomās ar īpašiem nozaru tiesību aktiem ir ieviests princips, ka dažādā apmērā ir jāņem vērā bērna intereses.

7. Lēmumu uzraudzība un izpilde tiesas procesos, kuros iesaistīti bērni

Bērnus, kuri ir jaunāki par 15 gadiem, nevar saukt pie krimināltatbildības par viņu izdarītajiem noziegumiem. Saskaņā ar pamatprincipu mazgadīgiem likumpārkāpējiem vispirms piemēro sociālo dienestu pasākumus, nevis nosūta uz Ieslodzījuma vietu un probācijas dienestu. Nav īpašu sodu, kas piemērojami tikai mazgadīgiem likumpārkāpējiem vecumā no 15 līdz 21 gadam. Jauniešiem vecumā no 18 līdz 21 gadam, kuri izdarījuši noziedzīgus nodarījumus, bieži piespriež tādus pašus sodus kā pieaugušajiem. Ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājs izdarījis noziegumu pirms 21 gada vecuma sasniegšanas, tad, piespriežot sodu, īpaši ņem vērā viņa nelielo vecumu. Noteikumi par civiltiesu spriedumu izpildi ir vienādi bērniem un pieaugušajiem. Ja pretējā puse nepilda savus pienākumus saskaņā ar spriedumu vai lēmumu, attiecīgā puse var pieprasīt, lai Zviedrijas Izpildes aģentūra panāk sprieduma vai lēmuma izpildi. Bērnu un vecāku kodeksā ir ietverti noteikumi par spriedumu un lēmumu izpildi lietās, kas saistītas ar aizgādību, dzīvesvietu un saskarsmi, kā arī citu kodeksa darbības jomā ietilpstošu lēmumu izpildi. Šādu spriedumu vai lēmumu izpildes panākšanā par galveno apsvērumu jāizvirza bērna intereses.

8. Tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība

Pastāv vispārējas tiesības — t. i., tiesības, kas nav tikai cietušajiem, kuri ir bērni — pieprasīt, lai tiek pārskatīts lēmums nesākt kriminālvajāšanu. Tomēr šādu pieprasījumu var iesniegt tikai personas, kuras iesaistītas attiecīgajā lietā. Gan bērni, gan pieaugušie, kuri ir cietušie, var pieprasīt kompensāciju (zaudējumu atlīdzību) no noziedzīgā nodarījuma izdarītāja. Tā kā civiltiesībās bērniem parasti nav procesuālās tiesībspējas un rīcībspējas, viņiem sūdzību iesniegšanas, pārsūdzēšanas un pārskatīšanas tiesā mehānismi ir pieejami tikai ar viņu likumīgo pārstāvju starpniecību.

9. Vispārēji noteikumi par (bērna vai pieaugušā) adopciju

Lēmumus par adopciju pieņem tiesa. Pieteikumu iesniedz persona(-as), kura(-as) vēlas adoptēt. Tiesa izvērtē, vai pastāv atbilstoši apstākļi, lai adopciju varētu veikt. Atļauju adoptēt bērnu nedrīkst piešķirt, kamēr nav atzīts, ka adopcija ir bērna interesēs.

Bērniem draudzīga justīcija Zviedrijā (255 Kb) en

Lapa atjaunināta: 31/07/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.